

РАХУНКОВА ПАЛАТА

ЗАТВЕРДЖЕНО
рішенням Рахункової палати
від 11.10.2016 № 21-2

ЗВІТ

**про результати аудиту ефективності використання коштів
державного бюджету на санаторно-курортне лікування громадян,
які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи**

Київ 2016

ЗМІСТ

ПРЕАМБУЛА.....	3
ВСТУП.....	5
1. АНАЛІЗ ЗАКОНОДАВЧИХ І НОРМАТИВНИХ АКТІВ, ЩО РЕГУЛЮЮТЬ ПИТАННЯ ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ НА САНАТОРНО-КУРОРТНЕ ЛІКУВАННЯ ГРОМАДЯН, ЯКІ ПОСТРАЖДАЛИ ВНАСЛІДОК ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ КАТАСТРОФИ.....	6
2. ОЦІНКА ОРГАНІЗАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ НА САНАТОРНО-КУРОРТНЕ ЛІКУВАННЯ ГРОМАДЯН, ЯКІ ПОСТРАЖДАЛИ ВНАСЛІДОК ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ КАТАСТРОФИ.....	14
3. ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САНАТОРНО-КУРОРТНОГО ЛІКУВАННЯ ГРОМАДЯН, ЯКІ ПОСТРАЖДАЛИ ВНАСЛІДОК ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ КАТАСТРОФИ.....	23
4. РЕЗУЛЬТАТИ АУДИТУ ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ НА САНАТОРНО-КУРОРТНЕ ЛІКУВАННЯ ГРОМАДЯН, ЯКІ ПОСТРАЖДАЛИ ВНАСЛІДОК ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ КАТАСТРОФИ.....	31
ВИСНОВКИ	41
ПРОПОЗИЦІЇ.....	45

ПРЕАМБУЛА

Підстава для проведення аудиту:

Конституція України (стаття 98), Закон України від 02.07.2015 № 576 «Про Рахункову палату» (стаття 7), План роботи Рахункової палати на 2016 рік (пункт 72).

Мета аудиту: оцінка законності та ефективності використання коштів державного бюджету, передбачених на забезпечення санаторно-курортним лікуванням громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, віднесених до категорії 1, та дітей-інвалідів, інвалідність яких пов'язана з Чорнобильською катастрофою.

Предмет аудиту:

– рух коштів загального фонду державного бюджету, передбачених на забезпечення санаторно-курортним лікуванням громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, віднесених до категорії 1, та дітей-інвалідів, інвалідність яких пов'язана з Чорнобильською катастрофою, у складі бюджетної програми за КПКВК 2501200 «Соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» протягом 2015 року та I півріччя 2016 року;

– нормативно-правові, адміністративні, розпорядчі акти, інші документи, що регламентують порядок надання та використання коштів державного бюджету на санаторно-курортне лікування громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, віднесених до категорії 1, та дітей-інвалідів, інвалідність яких пов'язана з Чорнобильською катастрофою (далі – санаторно-курортне лікування постраждалих громадян);

– управлінські рішення Міністерства соціальної політики України (далі – Мінсоцполітики), головного розпорядника бюджетних коштів та відповідального виконавця бюджетної програми за КПКВК 2501200, структурних підрозділів обласних, Київської міської держадміністрацій з питань соціального захисту населення (далі – органи соціального захисту населення) щодо використання коштів державного бюджету на санаторно-курортне лікування постраждалих громадян;

– розрахунки потреби у коштах на забезпечення санаторно-курортного лікування постраждалих громадян за КПКВК 2501200 на 2015, 2016 роки та обґрунтування до них; паспорти бюджетної програми, звіт про виконання паспорта бюджетної програми за 2015 рік, річні та помісячні розписи асигнувань загального фонду державного бюджету, зведені кошториси і плани асигнувань, кошториси і плани асигнувань та інші документи з питань аудиту;

– документація конкурсних торгів, договори на надання послуг на санаторно-курортне лікування постраждалих громадян;

– розподіли коштів, передбачених на оплату послуг на санаторно-курортне лікування постраждалих громадян, між структурними підрозділами з питань соціального захисту населення облдержадміністрацій;

– дані бюджетної, статистичної, оперативної звітності, первинних бухгалтерських документів та інших документів щодо використання коштів загального фонду державного бюджету за КПКВК 2501200 за 2015 рік і I півріччя 2016 року.

Об'єкти аудиту: Мінсоцполітики як головний розпорядник бюджетних коштів за КПКВК 2501200, департамент соціального захисту населення Київської обласної державної адміністрації; департамент соціальної політики виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації); департамент праці та соціального захисту населення Житомирської обласної державної адміністрації; департамент праці та соціальної політики Одеської міської ради; управління праці та соціального захисту населення Богунської районної ради м. Житомира; управління праці та соціального захисту населення адміністрації Московського району Харківської міської ради; управління праці та соціального захисту населення адміністрації Індустріального району Харківської міської ради; ТОВ «Санаторій «Феофанія»; ДП ЛПК «Феофанія» НАН України; ДП «Клінічний санаторій ім. Горького» ЗАТ «Укрпрофоздоровниця»; ДП «Клінічний санаторій ім. Пирогова»; санаторно-готельний комплекс «Дніпро Бескид»; КП «Санаторій матері і дитини «Пролісок».

Критерії, які застосовано під час аудиту:

щодо оцінки законності прийняття управлінських рішень: дотримання законодавчих, нормативних актів та розпорядчих документів, рішень Мінсоцполітики, органів соціального захисту населення при виділенні та використанні коштів державного бюджету, спрямованих на забезпечення санаторно-курортним лікуванням постраждалих громадян;

щодо оцінки економності та ефективності використання бюджетних коштів: обґрунтованість планування та ефективність управління бюджетними коштами, спрямованими на забезпечення санаторно-курортним лікуванням постраждалих громадян;

щодо оцінки результативності використання бюджетних коштів:

– рівень забезпеченості громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, віднесених до категорії 1, та дітей-інвалідів, інвалідність яких пов'язана з Чорнобильською катастрофою, санаторно-курортним лікуванням;

– якість та повнота наданих послуг із санаторно-курортного лікування постраждалих громадян;

– рівень досягнення мети та результативних показників бюджетної програми за КПКВК 2501200 «Соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» в частині забезпечення санаторно-курортним лікуванням громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, віднесених до категорії 1, та дітей-інвалідів, інвалідність яких пов'язана з Чорнобильською катастрофою.

Початкові обмеження щодо проведення аудиту: часові – 2015 рік, I півріччя 2016 року; географічні – м. Київ, Житомир, Одеса, Харків, Трускавець

Львівської області, Ківерцівський район Волинської області – за місцем розташування об'єктів аудиту.

Методи проведення аудиту: аналіз нормативно-правових, адміністративних, розпорядчих актів і документів, що регулюють питання із санаторно-курортного лікування постраждалих громадян; аналіз показників паспортів бюджетної програми за КПКВК 2501200 на 2015, 2016 роки та звіту про виконання паспорта за 2015 рік; перевірка обґрунтованості визначення Мінсоцполітики, органами соціального захисту населення потреби в коштах на організацію і проведення санаторно-курортного лікування постраждалих громадян; перевірка обґрунтованості операцій щодо використання коштів на санаторно-курортне лікування постраждалих громадян; аналіз кошторисів, первинних бухгалтерських, фінансових та інших документів, які є підставою для здійснення операцій з бюджетними коштами, аналіз і перевірка документації конкурсних торгів та договорів на надання послуг із санаторно-курортного лікування постраждалих громадян; аналіз показників бюджетної, фінансової, статистичної та оперативної звітності з питань аудиту; аналіз результативних показників і досягнення мети бюджетної програми; моніторинг матеріалів засобів масової інформації, Інтернет-видань з питань аудиту; отримання письмових та усних пояснень посадових осіб об'єктів аудиту; аналіз матеріалів внутрішнього аудиту і контролю, матеріалів перевірок інших контролюючих органів з питань аудиту; запити з питань аудиту.

За результатами контрольного заходу складено 14 актів.

ВСТУП

Серед усіх трагедій, які пережило людство, Чорнобильська катастрофа не має аналогів за масштабами, техногенними та медичними наслідками – це найбільша катастрофа сучасності, яка **впродовж 30 років впливає на здоров'я людей і докiлля не тільки на радіоактивно забруднених територіях, а й всієї України.**

Соціальний захист громадян, постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи, **гарантується Конституцією України.** Одним із основних його напрямів є **оздоровлення постраждалих громадян.**

З 2015 року значно звужено коло осіб, яким гарантоване право на санаторно-курортне лікування. На сьогодні така пільга надіється тільки найбільш вразливим категоріям постраждалих громадян – **інвалідам, віднесеним до категорії 1, та потерпілим дітям, яким встановлено інвалідність, пов'язану з Чорнобильською катастрофою.**

Чисельність громадян, постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи, в Україні щороку зменшується. Якщо на початок 2015 року в Україні проживало **2025 тис. постраждалих громадян**, то на початок 2016 року – **1961 тис.**, що становить **4,4 відс. населення України.** Серед постраждалих громадян понад **108 тис. інвалідів**, які віднесені до категорії 1, та понад **2 тис. потерпілих дітей-інвалідів.**

Упродовж **2015–2016 років Мінсоцполітики**, як головному розпоряднику бюджетної програми «Соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи», за напрямом «Оздоровлення громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» виділялися бюджетні кошти в сумі **112 і 123,5 млн грн**, що повністю задовольняло потребу.

Зважаючи на важливе соціальне значення цієї проблеми, Рахункова палата провела аудит ефективності використання коштів державного бюджету на санаторно-курортне лікування громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.

1. АНАЛІЗ ЗАКОНОДАВЧИХ І НОРМАТИВНИХ АКТІВ, ЩО РЕГУЛЮЮТЬ ПИТАННЯ ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ НА САНАТОРНО-КУРОРТНЕ ЛІКУВАННЯ ГРОМАДЯН, ЯКІ ПОСТРАЖДАЛИ ВНАСЛІДОК ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ КАТАСТРОФИ

Відповідно до статті 16 Конституції України, подолання наслідків Чорнобильської катастрофи – катастрофи планетарного масштабу, збереження генофонду Українського народу є **обов'язком держави**.

Основні положення щодо реалізації конституційного права громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, на охорону їх життя і здоров'я визначає Закон України від 28.02.91 № 796 «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» (далі – Закон № 796).

Для встановлення пільг і компенсацій статтею 14 Закону № 796 визначені **категорії постраждалих осіб**.

Довідково. До категорії 1 віднесені інваліди з числа учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС та потерпілі від Чорнобильської катастрофи (статті 10, 11 і частина третя статті 12 Закону № 796), щодо яких встановлено причинний зв'язок інвалідності з Чорнобильською катастрофою, хворі внаслідок Чорнобильської катастрофи на променеву хворобу.

З **01.01.2015** набрали чинності зміни до Закону № 796, визначені пунктом 4 Закону України від 28.12.2014 № 76 «Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких законодавчих актів України» (далі – Закон № 76).

Цими змінами **скасовано низку пільг** постраждалим громадянам, **віднесеним до категорій 2, 3 і 4**, зокрема, щодо першочергового щорічного безплатного (пільгового) надання санаторно-курортних путівок або путівок на відпочинок; **потерпілим дітям**, яким гарантувалося щорічне безплатне забезпечення путівками на оздоровлення до двох місяців.

Відповідно до внесених Законом № 76 змін до Закону № 796, пільги санаторно-курортного лікування поширюються лише на постраждалих громадян, **віднесених до категорії 1**, та дітей, яким **встановлено інвалідність**, пов'язану з Чорнобильською катастрофою.

Згідно із статтею 20 (пункт 4 частини першої) Закону № 796 (у редакції з 01.01.2015), **особам, віднесеним до категорії 1**, надається:

– **позачергове щорічне безплатне забезпечення санаторно-курортними путівками** шляхом надання щорічної грошової допомоги для компенсації

вартості путівок через безготівкове перерахування санаторно-курортним закладам, які мають ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики, за надання послуг із санаторно-курортного лікування чи одержання за їх бажанням грошової компенсації у розмірі середньої вартості путівки в Україні;

– право вільного вибору санаторно-курортного закладу відповідного профілю чи закладу відпочинку, які мають ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики, та, за бажанням, здійснення доплати за надання додаткових послуг за рахунок власних коштів у разі недостатності суми щорічної грошової допомоги для компенсації вартості путівок на санаторно-курортне лікування чи відпочинок у вибраному закладі.

Відповідно до пункту 10 частини третьої статті 30 Закону № 796, дітям, зазначеним у статті 27 Закону № 796, яким встановлено інвалідність, пов'язану з Чорнобильською катастрофою, надається щорічне безплатне забезпечення дитини-інваліда та одного з батьків чи особи, яка їх замінює, путівкою для будь-якого виду оздоровлення чи відпочинку протягом двох місяців шляхом надання щорічної грошової допомоги для компенсації вартості путівки через безготівкове перерахування закладам оздоровлення чи відпочинку, які мають ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики, за надання послуг із оздоровлення або відпочинку чи одержання грошової компенсації у розмірі середньої вартості путівки в Україні. Батьки потерпілих дітей-інвалідів або особа, яка їх замінює, мають право вільного вибору санаторно-курортного закладу відповідного профілю чи закладу відпочинку, які мають ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики, та, за бажанням, здійснення доплати за надання додаткових послуг за рахунок власних коштів у разі недостатності суми щорічної грошової допомоги для компенсації вартості путівок на санаторно-курортне лікування чи відпочинок у вибраному закладі.

Згідно із Законом України від 04.09.2008 № 375 «Про оздоровлення та відпочинок дітей», яким визначаються основні засади державної політики у сфері оздоровлення та відпочинку дітей, діти, потерпілі від наслідків Чорнобильської катастрофи, віднесені до дітей, які потребують особливої соціальної уваги та підтримки. Оздоровлення та відпочинок таких дітей здійснюється за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, інших джерел¹.

Статтею 87 Бюджетного кодексу України до видатків, які здійснюються з Державного бюджету України, віднесені, зокрема, видатки на програми соціального захисту громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.

Підпунктом 5 пункту 63 розділу I Закону України від 28.12.2014 № 79 «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин» розділ VI «Прикінцеві та перехідні положення»

¹ Частина перша статті 24 Закону № 375.

Бюджетного кодексу України доповнено пунктом 26, яким встановлено, що норми і положення, зокрема, статей **20** і **30** Закону № 796 застосовуються в порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України, виходячи з наявних фінансових ресурсів державного і місцевого бюджетів і бюджетів фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Пунктом 13² Порядку використання коштів державного бюджету для виконання програм, пов'язаних із соціальним захистом громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20.09.2005 № 936 (далі – Порядок № 936), з урахуванням змін, внесених постановою Кабінету Міністрів України від **14.01.2015** № 8 «Про внесення змін до порядків, затверджених постановами Кабінету Міністрів України від 20 вересня 2005 р. № 936 і від 27 березня 2013 р. № 261» (далі – Постанова № 8), що набрала чинності з 23.01.2015, **головний розпорядник** бюджетних коштів здійснює **розподіл коштів**, передбачених на оплату послуг на санаторно-курортне лікування постраждалих громадян², **між структурними підрозділами** з питань соціального захисту населення облдержадміністрацій **пропорційно чисельності постраждалих громадян**, які мають право на таке лікування.

Оплата послуг закладів, підприємств, установ та організацій на санаторно-курортне лікування постраждалих громадян здійснюється **розпорядниками бюджетних коштів нижчого рівня** відповідно до Закону України від 10.04.2014 № 1197 «Про здійснення державних закупівель» (далі – Закон № 1197) на підставі укладених договорів. До внесення змін закупівля та оплата таких послуг здійснювались **Мінсоцполітики – головним розпорядником бюджетних коштів**.

До **23.01.2015** пункт 13² Порядку № 936 діяв у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 29.12.2014 № 716 «Про внесення змін до Порядку використання коштів державного бюджету для виконання програм, пов'язаних із соціальним захистом громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» (далі – Постанова № 716), що набрала чинності з **06.01.2015**. При цьому зміни стосувались лише законодавства про закупівлю і **не враховували змін до Закону № 796 з 01.01.2015 у частині кола осіб, яким гарантоване право на санаторно-курортне лікування**.

Порядок організації оздоровлення громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від **27.03.2013** № 261 «Деякі питання організації оздоровлення громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» (далі – Порядок № 261)³, визначає механізм організації оздоровлення таких громадян у частині безоплатного або пільгового забезпечення постраждалих осіб та потерпілих дітей санаторно-курортними путівками чи путівками на відпочинок, виплати за їх бажанням грошової компенсації.

² Відповідно до пункту 4 частини першої статті 20 і пункту 10 частини третьої статті 30 Закону № 796.

³ Тут і далі Порядок № 261 наведений у редакції від 17.07.2015.

Безоплатними санаторно-курортними путівками або путівками на відпочинок забезпечуються **постраждалі особи** (особи, віднесені до категорії 1); **потерпілі діти** (діти-інваліди, інвалідність яких пов'язана з Чорнобильською катастрофою) разом з одним із батьків або особою, яка їх замінює (пункт 4 Порядку № 261).

Незважаючи на те, що до Порядку № 261 Постановою № 8, яка набрала чинності з 23.01.2015, вносились зміни, наведена редакція пункту 4 Порядку № 261⁴ набрала чинності з **07.08.2015**, тоді як у Законі № 796 з урахуванням змін, внесених Законом № 76, **коло осіб, що мають право на безоплатне забезпечення санаторно-курортними путівками або путівками на відпочинок, було визначене вже з 01.01.2015.**

Пунктом 16 розділу III «Прикінцеві положення» Закону № 76 Кабінету Міністрів України доручено, зокрема, у місячний строк із дня набрання чинності цим Законом забезпечити прийняття нормативно-правових актів, необхідних для реалізації цього Закону.

Через зволікання Мінсоцполітики з розробленням та узгодженням із заінтересованими органами проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Порядку організації оздоровлення громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» його надіслано до Кабінету Міністрів України лише **17.06.2015**. Отже, Постанова № 261 до **07.08.2015 Кабінетом Міністрів України не була своєчасно приведена у відповідність із Законом № 796** (у редакції з 01.01.2015).

Змінами, внесеними до Порядку № 261, **зменшено термін перебування в санаторно-курортному закладі за санаторно-курортною путівкою для постраждалих осіб із захворюваннями нервової системи (з наслідками травм і захворюваннями хребта і спинного мозку).**

Так, відповідно до пункту 5 Порядку № 261, строк перебування в санаторно-курортному закладі за санаторно-курортною путівкою становить: для постраждалих осіб – **18 днів; для постраждалих осіб із захворюваннями нервової системи** (з наслідками травм і захворюваннями хребта і спинного мозку) – **до 35 днів** (у редакції Постанови № 261 від 27.03.2013 – **до 45 днів**).

За поясненням Мінсоцполітики, зменшення терміну перебування в санаторії пов'язане із втратою санаторно-курортних закладів, що були розташовані в АР Крим і забезпечували санаторно-курортне лікування громадян, віднесених до категорії 1, з наслідками травм, захворюваннями хребта та спинного мозку. Постановою Кабінету Міністрів України від 17.07.2015 № 489 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 27 березня 2013 р. № 261» з урахуванням вимог наказу Міністерства охорони здоров'я України від 06.02.2008 № 56 «Про затвердження клінічних протоколів санаторно-курортного лікування в санаторно-курортних закладах (крім

⁴ Зміни до Порядку № 261 внесені постановою Кабінету Міністрів України від 17.07.2015 № 489 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 27 березня 2013 р. № 261».

туберкульозного профілю) для дорослого населення» було **оптимізовано терміни лікування таких інвалідів.**

Довідково. Згідно з клінічними протоколами санаторно-курортного лікування травм спинного мозку в санаторно-курортних закладах для дорослого населення, термін санаторно-курортного лікування становить **24–48 днів**, а в інших санаторіях **18–24 дні**.

Слід зазначити, що, згідно з Постановою № 261, строк перебування в санаторно-курортному закладі за санаторно-курортною путівкою для **потерпілих дітей становить від 21 дня до двох місяців**⁵. Водночас, відповідно до пункту 10 частини третьої статті 30 Закону № 796, **потерпілим дітям, яким встановлено інвалідність, пов'язану з Чорнобильською катастрофою, надається щорічне безплатне забезпечення дитини-інваліда та одного з батьків чи особи, яка їх замінює, путівкою для будь-якого виду оздоровлення чи відпочинку протягом двох місяців.**

Аудитом встановлено, що фактично протягом 2015 – 2016 років, як і в попередні роки, потерпілі діти-інваліди оздоровлювались **не більше 21 дня, хоча фінансова можливість збільшити цей термін була, враховуючи економію бюджетних коштів.**

Пунктом 23 Порядку № 261 передбачено, що у разі коли постраждала особа чи потерпіла дитина **протягом року перебувала на обліку** для забезпечення санаторно-курортною путівкою, але **не отримувала її** (крім випадку відмови від путівки), така особа чи дитина має право на **отримання грошової компенсації за самостійне санаторно-курортне лікування** в установленому законодавством розмірі. Право на таку компенсацію настає з дня звернення із заявою про її виплату один раз на рік.

Довідково. **Виплата грошової компенсації здійснюється після подання постраждалою особою чи одним із батьків потерпілої дитини або особою, яка їх замінює, до місцевого органу за місцем проживання документів про оплату повної вартості санаторно-курортної путівки, підтвердження проходження самостійного санаторно-курортного лікування тривалістю не менше ніж 18 днів за профілем захворювання, за яким постраждалій особі чи потерпілій дитині видано довідку для одержання путівки на санаторно-курортне лікування, або зворотного талона санаторно-курортної путівки.**

Постановою Кабінету Міністрів України від **25.11.2015 № 968** «Про розмір середньої вартості путівки для виплати у 2015 році грошової компенсації за самостійне санаторно-курортне лікування особам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» (далі – Постанова № 968) визначено, що **середня вартість путівки для виплати у 2015 році грошової компенсації за самостійне санаторно-курортне лікування особам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, становить: для осіб, віднесених до категорії 1, – 360 гривень; для дітей, яким встановлено інвалідність, пов'язану з Чорнобильською катастрофою, – 360 гривень.**

⁵ Згідно із пунктом 26 розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України та пунктом 9 прикінцевих положень Закону України від 28.12.2014 № 80 «Про Державний бюджет України на 2015 рік», норми і положення, зокрема, статті 30 Закону № 796 застосовуються у **порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України**, виходячи з наявних фінансових ресурсів державного і місцевого бюджетів і бюджетів фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Довідково. Попередня постанова про розміри грошової компенсації за санаторно-курортне лікування була прийнята в 2008 році⁶. Її розмір становив для осіб, віднесених до категорії 1, – 250 грн, для дітей, одного з батьків або особи, що їх замінює, – 150 грн, виплачувалась вона особам, які самостійно оздоровилися в 2005-2007 роках.

За інформацією Мінсоцполітики, такий розмір компенсації викликав невдоволення постраждалих громадян, як наслідок – численні звернення з проханням підвищити розмір компенсації.

Мінсоцполітики на початку 2015 року було розроблено проект постанови Кабінету Міністрів України «Про розмір середньої вартості путівки для виплати грошової компенсації за самостійне санаторно-курортне лікування особам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, у 2015 році». Планувалося встановити середню вартість путівки для громадян, віднесених до категорії 1, у розмірі **4333 грн**, для дитини, якій встановлено інвалідність, пов'язану з Чорнобильською катастрофою, – **3987 гривень**.

Водночас, оскільки розмір такої компенсації **інвалідам війни та загального захворювання, з дитинства, учасникам бойових дій, учасникам війни** становить **360 грн⁷**, з метою недопущення дискримінації серед інвалідів різних категорій Мінсоцполітики запропонувало встановити розмір грошової компенсації за самостійне санаторно-курортне лікування постраждалих громадян теж у сумі **360 гривень**.

Через зволікання Мінсоцполітики з розробленням і узгодженням із заінтересованими органами проект акта було надіслано Кабінету Міністрів України лише **03.11.2015**. Постанова № 968 прийнята **25.11.2015**, набула чинності **11.12.2015**, тобто **фактично наприкінці бюджетного року**, що **негативно вплинуло на кількість одержувачів компенсації за самостійне санаторно-курортне лікування та стан її виплати**.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 02.03.2016 № 177-р затверджений **план заходів, пов'язаних з 30-ми роковинами Чорнобильської катастрофи** (далі – План). У пункті 6 Плану протягом 2016 року передбачено опрацювати питання Мінсоцполітики щодо **підвищення розміру середньої вартості путівки для виплати грошової компенсації** за самостійне санаторно-курортне лікування громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, та потерпілим дітям, яким встановлено інвалідність, пов'язану з наслідками Чорнобильської катастрофи.

Мінсоцполітики на виконання Плану **розроблено низку проектів постанов Кабінету Міністрів України з порушених питань**, а саме:

➤ проект постанови Кабінету Міністрів України «Про розмір середньої вартості путівки для виплати у **2016 році** грошової компенсації за самостійне

⁶ Постанова Кабінету Міністрів України від 01.10.2008 № 885 «Про розмір та порядок виплати компенсації вартості санаторно-курортного лікування особам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, за 2005-2007 роки».

⁷ Наказ Мінсоцполітики від 13.03.2015 № 279 «Про встановлення середньої вартості санаторно-курортної путівки для виплати грошової компенсації замість санаторно-курортної путівки та вартості самостійного санаторно-курортного лікування».

санаторно-курортне лікування особам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи».

Проектом передбачено установити, таку **середню вартість путівки** для виплати у **2016 році грошової компенсації** за самостійне санаторно-курортне лікування особам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи: для осіб, віднесених до категорії 1, – **4853 грн**; для осіб, віднесених до категорії 1, із захворюванням нервової системи (з наслідками травм і захворюваннями хребта та спинного мозку), – **16080 грн**; для дітей-інвалідів та одного з батьків чи особи, яка їх замінює, – **10024 гривні**.

Мінсоцполітики на виконання доручення Прем'єр-міністра України В. Гройсмана від 05.07.2016 до листа Президента України П. Порошенка від 02.07.2016 щодо врегулювання питань соціального захисту громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, зокрема компенсації суми витрат за самостійно придбану санаторно-курортну путівку, **тричі надавало Мінфіну проект постанови на погодження, який так і не підтримав його**⁸.

У зауваженнях до проекту постанови Мінфін зазначив, що проектом пропонується **збільшити розміри грошової компенсації** для постраждалих громадян у **13,5 і більше разів**, що потребуватиме **додаткових коштів**. Враховуючи актуальність зазначеного питання, Мінфін запропонував Мінсоцполітики **визначитися щодо джерел фінансування цих видатків і подати Мінфіну відповідні пропозиції**.

Водночас у розрахунках до проекту постанови Мінсоцполітики зазначило, що прийняття проекту акта **не потребує додаткових витрат** із державного бюджету, оскільки виплата компенсації у **2016 році** проводитиметься **в межах бюджетних призначень за КПКВК 2501200**.

Отже, станом на 01.10.2016 рішення Кабінету Міністрів України щодо розміру середньої вартості путівки для виплати у **2016 році грошової компенсації** за самостійне санаторно-курортне лікування постраждалим особам **не прийняте**.

➤Проект постанови Кабінету Міністрів України «Про деякі питання санаторно-курортного лікування та відпочинку громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи».

Мінсоцполітики розроблено **новий порядок** забезпечення санаторно-курортними путівками постраждалих громадян, у якому передбачено **вільний вибір постраждалим санаторно-курортного закладу**.

Згідно з проектом порядку, оплата послуг закладів, підприємств, установ та організацій за санаторно-курортне лікування постраждалих громадян проводиться розпорядниками бюджетних коштів нижчого рівня шляхом надання грошової допомоги для компенсації вартості путівок **через безготівкове перерахування санаторно-курортним закладам**, які мають ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики.

⁸ Лист Мінфіну від 17.08.2016

Місцевий орган соціального захисту населення укладає тристоронній договір із санаторно-курортним закладом і постраждалою особою, віднесеною до категорії 1, або батьками дитини-інваліда про виплату компенсації вартості путівки шляхом надання грошової допомоги в розмірі, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Затвердження цього порядку дасть змогу покращити результативні показники у сфері санаторно-курортного лікування постраждалих осіб шляхом надання можливості громадянам обирати санаторно-курортне лікування в будь-якому закладі України за їх бажанням або отримувати грошову компенсацію замість санаторно-курортної путівки, а також виконати норми Закону № 796.

Діятиме такий порядок за умови встановлення фактичного середнього розміру вартості путівки в Україні, що дасть змогу повністю або частково компенсувати вартість санаторно-курортного лікування постраждалим особам.

Довідково. У липні 2016 року проект погоджено без зауважень заінтересованими органами виконавчої влади. У вересні Мінсоцполітики отримало завізований Мін'юстом проект постанови разом із висновком і готує матеріали для подання на розгляд Кабінету Міністрів України.

➤ Проект постанови Кабінету Міністрів України «Про встановлення у 2017 році розміру грошової допомоги для компенсації вартості путівок санаторно-курортним закладам і закладам оздоровлення та відпочинку».

Проектом передбачено таку середню вартість путівки для виплати у 2017 році грошової компенсації за самостійне санаторно-курортне лікування: для осіб, віднесених до категорії 1, – **5250 грн**; для осіб, віднесених до категорії 1, із захворюванням нервової системи (з наслідками травм і захворюваннями хребта та спинного мозку), – **17390 грн**; для дітей-інвалідів та одного з батьків чи особи, яка їх замінює, – **10840 гривень**.

Довідково. Проект постанови у липні 2016 року погоджено всіма заінтересованими органами (крім Мінфіну).

Таким чином, на час аудиту зазначені проекти на розгляд Кабінету Міністрів України не надавали переважно через те, що їх не підтримував Мінфін.

Отже, Кабінетом Міністрів України не забезпечено своєчасного прийняття нормативно-правових актів для реалізації Закону № 76 з порушених питань.

Зміни до Постанови № 261, затвержені Кабінетом Міністрів України відповідно до змін, внесених Законом № 76 до Закону № 796, набули чинності через сім місяців із дня набрання чинності цим Законом, тоді як прикінцевими положеннями визначено місячний строк.

Нова редакція пункту 4 Порядку № 261 набрала чинності з 07.08.2015 згідно з Постановою № 489, тоді як у Законі № 796 з урахуванням змін, внесених Законом № 76, коло осіб, що мають право на безоплатне забезпечення санаторно-курортними путівками або путівками на відпочинок, було визначене вже з 01.01.2015.

Зміни, внесені Постановою № 716 до пункту 13² Порядку № 936, стосувалися лише законодавства про закупівлю та не враховували положень Закону № 76, яким були внесені зміни до Закону № 796 з 01.01.2015 у частині кола осіб, яким гарантоване право на санаторно-курортне лікування.

Через зволікання Мінсоцполітики з розробленням проекту Постанова № 968 була прийнята наприкінці бюджетного року, що негативно вплинуло на можливість постраждалих осіб скористатися правом на отримання компенсації за самостійне санаторно-курортне лікування та на стан її виплати.

Станом на 01.10.2016 рішення Кабінету Міністрів України щодо розміру середньої вартості путівки для виплати у 2016 році грошової компенсації за самостійне санаторно-курортне лікування постраждалим особам не прийняте, що є порушенням права постраждалих громадян на одержання цієї компенсації за наявності заяв на її виплату.

Внесеними змінами до Порядку № 261 зменшено з 45 до 35 днів термін перебування в санаторно-курортному закладі за санаторно-курортною путівкою для постраждалих осіб із захворюваннями нервової системи (з наслідками травм і захворюваннями хребта і спинного мозку).

Постанова № 261 визначає, що потерпілі діти, яким встановлено інвалідність, пов'язану з Чорнобильською катастрофою, в санаторно-курортному закладі за санаторно-курортною путівкою можуть перебувати від 21 дня до двох місяців. Протягом 2015 – 2016 років діти-інваліди оздоровлювались фактично не більше 21 дня, хоча фінансова можливість була, враховуючи економію бюджетних коштів.

Розроблені Мінсоцполітики на виконання плану заходів, пов'язаних з 30-ми роковинами Чорнобильської катастрофи, новий порядок забезпечення санаторно-курортними путівками постраждалих громадян у частині їх вільного вибору санаторно-курортного закладу, відповідно до вимог Закону № 796, а також проекти підвищення розміру осучасненої середньої вартості путівки для виплати грошової компенсації за самостійне санаторно-курортне лікування не підтримані Мінфіном.

2. ОЦІНКА ОРГАНІЗАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ НА САНАТОРНО-КУРОРТНЕ ЛІКУВАННЯ ГРОМАДЯН, ЯКІ ПОСТРАЖДАЛИ ВНАСЛІДОК ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ КАТАСТРОФИ

Відповідно до статті 17 Закону № 796, Кабінет Міністрів України, центральні органи виконавчої влади, що забезпечують формування та реалізують державну політику у сфері соціального захисту населення, місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, громадські організації організують санаторно-курортне лікування всіх осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.

Згідно із пунктом 2 Порядку № 261, **організація оздоровлення постраждалих осіб та потерпілих дітей здійснюється Мінсоцполітики, місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування в межах повноважень.**

Мінсоцполітики, згідно з Положенням про Міністерство соціальної політики України, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від **17.06.2015** № 423⁹ (далі – Положення), є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України, забезпечує **формування та реалізує державну політику у сфері соціального захисту.**

Мінсоцполітики у період з 02.03.2014 до 07.07.2015, тобто рік і 4 місяці, здійснювало свою діяльність без затвердженого в установленому законодавством порядку положення.

Згідно з Положенням, Мінсоцполітики, зокрема, проводить моніторинг стану дотримання вимог законодавства щодо соціального захисту громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи; організовує їх санаторно-курортне лікування.

У складі Мінсоцполітики повноваження з питань оздоровлення постраждалих осіб та потерпілих дітей покладені на департамент оздоровлення та санаторно-курортного лікування, який, згідно з покладеними на нього завданнями, здійснює, зокрема, методичне забезпечення діяльності місцевих органів виконавчої влади щодо проведення єдиної політики у сфері санаторно-курортного лікування осіб, постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи, та потерпілих дітей; розроблення галузевих нормативно-правових актів з питань оздоровлення та відпочинку постраждалих осіб тощо.

Мінсоцполітики, як **головним розпорядником коштів** бюджетної програми за КПКВК 2501200, **управління бюджетними коштами** здійснювалося, зокрема, шляхом визначення потреби в коштах на забезпечення санаторно-курортного лікування постраждалих громадян на 2015, 2016 роки, затвердження спільно з Мінфіном паспорта бюджетної програми за КПКВК 2501200; затвердження розпорядникам бюджетних коштів нижчого рівня кошторисів і планів асигнувань, змін до них; перерахування структурним підрозділам соціального захисту населення, згідно з планом асигнувань, бюджетних коштів на цю мету.

Відповідно до пункту 6 Порядку № 261, облік постраждалих осіб та потерпілих дітей, які мають право на забезпечення санаторно-курортною путівкою чи путівкою на відпочинок (далі – путівки), ведуть структурні підрозділи з питань соціального захисту населення районних, районних у містах Києві та Севастополі держадміністрацій, виконавчих органів міських, районних у містах (крім міст Києва та Севастополя) рад **за місцем проживання таких осіб.**

⁹ Набрало чинності з 07.07.2015.

Для взяття на облік для забезпечення путівкою у наступному році постраждала особа чи один із батьків потерпілої дитини подають до **15 жовтня поточного року** місцевому органу документи, визначені Порядком № 261.

Довідково. Згідно з пунктом 7 Порядку № 261, для одержання санаторно-курортної путівки постраждалою особою або одним із батьків потерпілої дитини подається заява¹⁰, медична довідка за формою 070/о; копія посвідчення постраждалої особи або потерпілої дитини, копія паспорта, копія свідоцтва про народження дитини тощо.

Органи соціального захисту населення здійснюють реєстрацію заяв та облік постраждалих осіб і потерпілих дітей окремо для забезпечення санаторно-курортними путівками **залежно від профілю захворювання**, за яким особи направляються на санаторно-курортне лікування, у **порядку черговості подання заяв** (пункт 9 Порядку № 261).

Інформація про кількість постраждалих осіб та потерпілих дітей, яких місцевими органами взято на облік для забезпечення путівками у наступному році, подається структурними підрозділами з питань соціального захисту населення облдержадміністрацій та Київської міської держадміністрації **Мінсоцполітики до 15 листопада поточного року**.

Порядком № 261 передбачено, що забезпечення цих категорій громадян путівками здійснюється **в межах виділених коштів пропорційно кількості постраждалих осіб та потерпілих дітей, які перебувають на обліку** для забезпечення путівками, відповідно до договорів, укладених із санаторно-курортними закладами, що мають ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики.

З **23.01.2015** з Порядку 261, згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 14.01.2015 № 8, **виключені положення** (абзац другий пункту 9), які передбачали, що заяви, подані з порушенням строку, встановленого абзацом першим пункту 7 цього Порядку, приймаються для взяття постраждалих осіб чи потерпілих дітей на облік для забезпечення путівкою **через один календарний рік** відповідно до вимог цього Порядку. Водночас Закон № 796 гарантує право особам, віднесеним до категорії 1, позачергове **щорічне безплатне забезпечення санаторно-курортними путівками**.

Аудитом встановлено, що Мінсоцполітики листом від 11.08.2015 надало Департаменту соціальної політики виконавчого органу Київської міської ради такі письмові роз'яснення: у **разі подання** постраждалою особою відповідних документів після **15 жовтня** вона може бути взята на облік і забезпечена путівкою в поточному році в порядку черговості.

Однак ці особи **не були включені до розрахунку до паспорта бюджетної програми** за КПКВП 2501200 щодо потреби в путівках на 2015 рік, що **не відповідає принципам бюджетного планування**.

¹⁰ Наказом Мінсоцполітики від 14.07.2015 № 729 затверджено форму заяви про взяття на облік для отримання санаторно-курортної путівки; форму журналу обліку осіб для забезпечення путівкою на санаторно-курортне лікування; форму акта про відмову особи від санаторно-курортної путівки.

Отже, **внаслідок внесених** постановою Кабінету Міністрів України від 14.01.2015 № 8 змін **Порядком № 261** на сьогодні **чітко не визначено періоду забезпечення путівкою постраждалих осіб, які подали заяви та були взяті на облік після 15 жовтня.**

Формування потреби та організація оздоровлення постраждалих осіб, віднесених до категорії 1, та потерпілих дітей у 2015 – 2016 роках здійснювалися Мінсоцполітики за даними структурних підрозділів соціального захисту населення щодо чисельності постраждалих осіб, взятих на облік, у **розрізі категорій та залежно від профілів захворювань.**

За даними Мінсоцполітики, станом на 15.11.2014 до органів соціального захисту надійшло **149000 заяв** щодо забезпечення у **2015 році** санаторно-курортним лікуванням постраждалих громадян, у тому числі від осіб, віднесених до **категорії 1 – 24355 заяв (16,4 відс.);** до категорії 2–4 – 32103 заяви, від батьків **потерпілих дітей – 92542 заяви (62,1 відс. загальної кількості поданих заяв).**

Через внесення змін до Закону № 796 Мінсоцполітики в січні 2015 року за даними органів захисту населення визначило остаточну потребу в забезпеченні санаторно-курортними путівками постраждалих громадян у 2015 році, яка становила **25044 путівки**, з яких **24355 путівок – для забезпечення санаторно-курортним лікуванням громадян, віднесених до категорії 1, і 689 путівок – для дітей-інвалідів.** Отже, враховуючи зміни, внесені до Закону № 796, загальна чисельність постраждалих громадян, які мали право на забезпечення у 2015 році санаторно-курортними лікуванням, **зменшилась майже в 6 разів.**

Аудитом встановлено, що **закупівля послуг** із санаторно-курортного лікування постраждалих громадян здійснювалась органами соціального захисту населення **на різному їх рівні** за рішенням облдержадміністрацій відповідно до Закону № 1197.

Так, у 2015 році відкриті торги із закупівлі послуг санаторно-курортного лікування **на обласному рівні** проводили **9 департаментів** соціального захисту населення облдержадміністрацій Волинської, Житомирської, Запорізької, Київської, Рівненської, Хмельницької, Чернівецької, Чернігівської областей і м. Києва. Департамент соціального захисту населення **Донецької облдержадміністрації** делегував такі повноваження **районним управлінням**, якими укладено угоди із санаторно-курортними закладами **без проведення відкритих торгів** (сума закупівлі менше ніж 100 тис. гривень). Ще **15 департаментів** соціального захисту населення **облдержадміністрацій** делегували повноваження **районним управлінням**, які проводили відкриті торги (райони, яким розподілено більше 100 тис. грн) та укладали угоди з надання санаторно-курортних послуг без проведення відкритих торгів.

Усього протягом 2015 року із загальної суми використаних коштів (**104192,6 тис. грн**) із застосуванням процедури **відкритих торгів** закуплено путівок на **89735 тис. грн (86,1 відс.), без застосування процедури закупівлі** шляхом укладання органами соціального захисту прямих угод з оздоровчими закладами – на **14457,6 тис. грн (13,9 відс.),** у тому числі департаментами

соціального захисту населення **на обласному рівні** – на **70079,7 тис. грн**, органами соціального захисту **на районному рівні** – на **19655,3 тис. гривень**.

За інформацією Мінсоцполітики, у 2015 році для санаторно-курортного лікування було **закуплено 22552 путівки**, з них найбільше для лікування громадян, віднесених до категорії 1, у санаторіях «Дніпро Бескид» – 1739 путівок, «Трускавецькурорт» – 1394, «Курорти Приазов'я» – 1381, «Авангард» – 1063 путівки; для лікування дітей-інвалідів у санаторіях «Оризонт» – 65 путівок, «Токарі» – 61, «Шаян» – 57, «ім. С. Лазо» – 54 путівки.

Водночас під час аудиту встановлено, що у 2015 році було закуплено **22437 путівок**, що менше на **115 путівок**. Зазначене сталося внаслідок неврахування Мінсоцполітики даних про укладання органами соціального захисту населення **додаткових угод** щодо зменшення кількості закуплених путівок, що свідчить про **недоліки Мінсоцполітики при проведенні моніторингу процесу оздоровлення постраждалих громадян**.

Отже, фактично у 2015 році органами соціального захисту населення **при закупівлі 22437 путівок врахування потреби становило 89,6 відс.**, з них для громадян, віднесених до категорії 1, закуплено **21817 путівок** (86,9 відс. від потреби) та для дітей-інвалідів – **620 путівок** (90 відсотків).

Згідно з пунктом 17 Порядку № 261, місцеві органи подають щокварталу регіональним органам звіт про кількість осіб, які одержали санаторно-курортні путівки у звітному кварталі, для подання до 10 числа Мінсоцполітики узагальненого звіту.

За даними звіту за формою 7 ВК¹¹, у 2015 році **оздоровлено 20187 осіб (80,6 відс. від заявленої потреби)**, з них громадян, віднесених до категорії 1, – **19724 особи (81 відс.)**, дітей-інвалідів – **463 особи (67,2 відсотка)**.

Аудит засвідчив, що у 2015 році **2250 санаторно-курортних путівок (10 відс. закуплених) не були використані**, з них 2093 путівки – для осіб, віднесених до категорії 1, та 157 путівок – для дітей-інвалідів. Значну кількість путівок закуплено та не використано при організації оздоровлення структурними підрозділами соціального захисту населення **Житомирської, Черкаської, Київської облдержадміністрацій та Київської міської держадміністрації**.

Довідково. Найбільшу кількість путівок закуплено та не використано в Житомирській області – 1286 путівок (34,2 відс. закуплених); у Черкаській області – 252 (17,5 відс.); у м. Києві – 225 (9,5 відс.); у Київській області – 186 путівок, з яких, зокрема, 110 путівок було повернено ТОВ «Санаторій «Феофанія».

Таким чином, **повернення у 2015 році невикористаних санаторно-курортних путівок свідчить про неналежну організацію санаторно-курортного лікування постраждалих громадян: зокрема, через затягування процесу закупівлі путівок громадян не влаштував період оздоровлення,**

¹¹ Звіт про виплату компенсацій, допомог та надання пільг громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, «7 ВК» (форма № 1) затверджено наказом Мінсоцполітики від 28.03.2013 № 156 «Про затвердження типових форм документів». Наказом від 13.04.2016 № 391 затверджено оновлену форму Звіту про виплату компенсацій, допомоги та надання пільг громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, «7 ВК» (форма № 1).

реагування органами соціального захисту населення облдержадміністрацій на скарги постраждалих громадян щодо надання оздоровчими закладами неякісних послуг з лікування здійснювалося неналежно і невчасно, як наслідок – відмова постраждалих осіб від путівок тощо.

Для забезпечення санаторно-курортними путівками у **2016 році**, згідно з даними органів соціального захисту населення (станом на 15.11.2015), надійшло **24748 заяв постраждалих осіб**, з них від постраждалих громадян, віднесених до категорії 1, – **24154** заяви, потерпілих дітей-інвалідів – **594** заяви. Порівняно з **2015 роком** кількість заяв зменшилася на **296 шт. (1,2 відс.)**, з них від громадян, віднесених до категорії 1, – **на 201 заяву** (майже на 1 відс.), від дітей-інвалідів – **на 95 заяв** (13,8 відсотка).

Аудитом встановлено, що у 2016 році **відкриті торги** із закупівлі послуг санаторно-курортного лікування на обласному рівні **проводили 6 департаментів** соціального захисту населення облдержадміністрацій Волинської, Житомирської, Запорізької, Київської, Рівненської областей та м. Києва. Департаментами соціального захисту населення **Вінницької, Луганської та Донецької облдержадміністрацій делеговано повноваження із закупівлі санаторно-курортних послуг районними управліннями**, якими укладені угоди із санаторно-курортними закладами **без проведення процедури відкритих торгів. 16 департаментів** соціального захисту населення облдержадміністрацій делегували повноваження із закупівлі санаторно-курортних послуг **районним управлінням**, якими **проведено як відкриті торги** (ті райони, яким розподілено більше 200 тис. грн), так і укладені угоди із санаторно-курортними закладами з дотриманням вимог Закону № 1197.

За даними Мінсоцполітики, станом на 01.08.2016 із виділених **123144,4 тис. грн** на закупівлю послуг із санаторно-курортного лікування шляхом проведення процедури **відкритих торгів** закуплено путівок на суму **100373,9 тис. грн (81,5 відс.)**, без проведення процедури відкритих торгів – на **22770,6 тис. грн (18,5 відс.)**, у тому числі процедури закупівлі проведено **на обласному рівні** департаментами соціального захисту населення – на суму **78303,9 тис. грн**, органами соціального захисту **на районному рівні** – на суму **22070 тис. гривень**.

За інформацією Мінсоцполітики, станом на **15.09.2016** закуплено **20155 путівок (81,4 відс.)** від загальної потреби на 2016 рік, з них **19652 путівки** (81,4 відс.) – для лікування громадян, віднесених до категорії 1, та **503 путівки** – для дітей-інвалідів (84,7 відсотка).

Довідково. Найбільше путівок для оздоровлення громадян, віднесених до категорії 1, закуплено у санаторіїв «Дніпро Бескид» – 3039 шт., ДП «Клінічний санаторій «Карпати» – 1507 шт., «Курорти Приазов'я – 1474 шт., ДП «Клінічний санаторій імені Горького» ЗАТ «Укрпрофоздоровниця» – 1074 шт.; для оздоровлення дітей – інвалідів – у санаторіїв «Орізонт» – 114 шт., ДП «Клінічний санаторій «Карпати» – 66 шт. і ДП «Клінічний санаторій «Пролісок» – 65 штук.

Станом на **01.07.2016** оздоровлено **3461 особу**, або **13,8 відс.** від потреби, у тому числі 14 відс. – громадяни, віднесені до 1 категорії (3415 осіб), 7,7 відс.

дітей-інвалідів (46 осіб). За даними звіту за формою «7-ВК»¹², на цю дату **проведено оплату за 5643 путівки**, з них 5596 путівок – особам, які віднесені до категорії 1, та 47 – дітям-інвалідам.

Довідково. Найбільший відсоток забезпечення потреби при закупівлі санаторно-курортних путівок станом на 15.09.2016 становив у Запорізькій області – 100 відс., Житомирській – 94,9 відс., Волинській – 90,4 відс. та Рівненській області – 85,9 відс. від потреби; найменше закуплено путівок у Львівській області – 33,3 відс., Вінницькій – 45,5 відсотка.

Згідно з пунктом 3 Порядку № 261, **пріоритетним напрямом оздоровлення** постраждалих осіб, віднесених до категорії 1, та потерпілих дітей є **забезпечення їх санаторно-курортними путівками відповідного профілю лікування.**

У 2015 році із **24355 осіб**, віднесених до категорії 1, які перебували на обліку в місцевих органах для забезпечення лікуванням у санаторно-курортних закладах, найбільше потребували лікування особи із захворюваннями органів травлення – **9397 чол.** (38,6 відс.); органів кровообігу – **6360 чол.** (26,1 відс.); кістково-м'язової системи та сполучення тканини – **2783 чол.** (11,4 відс.); органів нервової системи – **1990 чол.** та органів дихання – **1963 чол.** (по 8,1 відс. від потреби).

Із **689 дітей-інвалідів**, які мали право на оздоровлення, найбільше потребували лікування діти із захворюванням органів травлення – **186 чол.** (27 відс.), органів дихання – **140 чол.** (20,3 відс.); кістково-м'язової системи та сполучення тканини – **107 чол.** (15,5 відс.); серцево-судинної системи – **68 чол.** (9,9 відс. від потреби).

За даними Мінсоцполітики, найбільше врахована потреба при оздоровленні громадян, віднесених до категорії 1, із захворюваннями кістково-м'язової системи та сполучної тканини – 2366 осіб (**85 відс.**); органів травлення – 7910 осіб (**84,2 відс.**); системи кровообігу 5228 осіб (**82,2 відс.** від потреби); серед дітей-інвалідів – із захворюванням сечостатевої системи (нирок і сечових шляхів) – 30 осіб (**78,9 відс.**); органів травлення – 146 осіб (**78,5 відс.**); ока та його придатків – 23 особи (**75 відс.**); органів дихання – 93 особи (**66,4 відс.** від потреби).

Аудитом встановлено, що у 2015 році органами соціального захисту населення **не було забезпечено в повному обсязі закупівлі путівок** для санаторно-курортного лікування постраждалих громадян за **окремими профілями**, зокрема для постраждалих із захворюванням нервової системи з **наслідками травм і захворювань хребта та спинного мозку**, шкіри та підшкірної клітковини.

➤ Для оздоровлення **24** постраждалих громадян із захворюваннями нервової системи з **наслідками травм і захворювань хребта та спинного мозку**, які перебували на обліку для отримання путівок, закуплено всього **7 путівок**, або **29 відс. від потреби** (Дніпропетровська область – 1 чол., Житомирська область - 1 чол., Рівненська область – 2 чол., Чернігівська – 2 чол.

¹² Затверджений наказом від 28.03.2013 № 156

та 1 особа в м. Києві), при цьому лікування пройшли **лише 6 осіб (25 відс. від потреби)**.

Такі області, як **Вінницька, Київська, Кіровоградська, Тернопільська та Харківська, не закупили жодної путівки**, посилаючись, зокрема, на відсутність пропозицій санаторіїв, що здійснюють лікування зазначених категорій осіб (Київська область), відмову від путівок за станом здоров'я та здійснення санаторно-курортного лікування за **супутнім захворюванням** (Тернопільська та Харківська області).

Департаментом соціального захисту населення Рівненської облдержадміністрації за потреби 5 путівок у 2015 році укладено договір з ДП «Клінічний санаторій імені Пирогова» на придбання 4 путівок. Фактично оздоровлено 2 особи, з яких одна не була забезпечена путівкою, оскільки за медичними показаннями потребувала стороннього супроводу.

➤ Лише **17,6 відс.** громадян, віднесених до категорії 1, оздоровлено в санаторно-курортних закладах за профілем лікування захворювань шкіри та підшкірної клітковини, а дітей-інвалідів не було забезпечено жодною путівкою.

➤ У Житомирській області встановлено факти **придбання путівок за профілями лікування окремих захворювань, що не відповідало заявленій потребі**. Так, у 2015 році було придбано **655 путівок** для санаторно-курортного лікування громадян, віднесених до категорії 1, із захворюваннями систем кровообігу, що на 14 путівок більше заявленої потреби, так само і на санаторно-курортне лікування громадян із захворюваннями системи органів травлення закуплено на 9 путівок більше.

У **2016 році із 24154** постраждалих осіб, віднесених до категорії 1, які перебували на обліку в місцевих органах для забезпечення лікуванням у санаторно-курортних закладах, найбільше потребували лікування особи із захворюванням органів травлення – **9488 чол.** (39,3 відс.), органів кровообігу – **6694 чол.** (27,7 відс.), кістково-м'язової системи та сполучення тканини – **2826 чол.** (по 11,7 відс.), органів нервової системи – **1908 чол.** та органів дихання **1527 чол.** (7,9 відс. і 6,3 відс. відповідно); на оздоровлення в санаторно-курортних закладах за профілем лікування захворювань нервової системи з наслідками травм, захворювань хребта та спинного мозку заяви надали **25 осіб**.

Із **594 дітей-інвалідів**, які перебували на обліку для забезпечення санаторно-курортними путівками, у 2016 році найбільше потребували оздоровлення та лікування діти із захворюваннями органів травлення – 171 чол. (28,8 відс.); кістково-м'язової системи – 106 чол. (17,8 відс.); органів дихання – 92 чол. (15,5 відс.); органів нервової системи – 74 чол. (12,5 відс. їх загальної чисельності).

Станом на 01.07.2016 було оздоровлено: громадян, віднесених до категорії 1, із захворюваннями органів травлення – 1920 осіб (20,2 відс. від потреби); органів дихання – 225 осіб (14,7 відс.); нервової системи – 270 осіб (14,2 відсотка). Найменше оздоровлено громадян із захворюванням шкіри та підшкірної клітковини – 1 особа (4,3 відсотка). Серед дітей-інвалідів із захворюванням нервової системи оздоровлено 18 осіб (82,4 відс.); ока та його

придатків – 5 осіб (46,7 відс.); органів травлення – 13 осіб (45 відсотків). Найменше оздоровлено дітей-інвалідів із захворюваннями системи кровообігу, ендокринної системи та порушеннями обміну речовин і сечостатевої системи (нирок та сечових шляхів) – по 1 особі, що становить 5–6 відс. від потреби.

Щодо виплати у 2015 році грошової компенсації за самостійне санаторно-курортне лікування постраждалих осіб

Кабінетом Міністрів України Постановою № 968 встановлено середню вартість путівки для виплати у 2015 році грошової компенсації в сумі **360 грн**, що становить лише **8,3 відс.** середньої вартості санаторно-курортної путівки на лікування громадян, віднесених до категорії 1 (4333,3 грн), і **3,8 відс. середньої вартості путівок для дітей-інвалідів**, інвалідність яких пов'язана з Чорнобильською катастрофою (9410,1 гривня).

Після набрання чинності Постановою № 968 за запитом Мінсоцполітики структурними підрозділами соціального захисту населення **30.11.2015** було уточнено чисельність постраждалих громадян, які подали заяви на виплату грошової компенсації у **2013-2015 роках**. До розрахункового обсягу асигнувань до паспорта було включено 48 осіб з визначенням розміру грошової компенсації на рівні середньої вартості путівки. При цьому Постановою № 968 **не передбачені розміри компенсації за 2013 і 2014 роки**, тобто Мінсоцполітики обрахувало **завищену потребу**. Враховуючи зменшення чисельності до **20 осіб** при середній вартості путівки 360 грн, загальна сума виплати компенсації становила **7,2 тис. гривень**.

Довідково. У попередніх розрахунках Мінсоцполітики за бюджетною програмою за КПКВК 2501200 розрахунковий обсяг асигнувань на виплату компенсації планувався на загальну суму 208 тис. грн для 48 осіб при середній вартості путівки 4333 гривні. При цьому до показників затвердженого паспорта цей показник не включено.

Згідно з даними Звіту про виплату компенсацій, допомог та надання пільг громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, форма «7-ВК», грошову компенсацію за самостійне санаторно-курортне лікування у **2015 році фактично виплачено 14 особам** на загальну суму **5,1 тис. гривень**.

Під час аудиту в Департаменті соціальної політики виконавчого органу Київської міської ради (КМДА) встановлено, що з 8 осіб, якими подано заяви на виплату грошової компенсації у 2013-2015 роках (2013 р. – 1 особа, 2014 р. – 5 осіб, 2015 р. – 2 особи), виплата здійснена лише **двом**, які подали у **2015 році** відповідні заяви до органів соціального захисту м. Києва.

Внаслідок набрання чинності Постановою № 968 тільки **03.12.2015** формування органами соціального захисту заявки на виплату грошової компенсації за самостійне санаторно-курортне лікування здійснювалося **наприкінці бюджетного року і в обмежений термін**, що негативно вплинуло на забезпечення права постраждалих громадян щодо отримання такої компенсації.

Таким чином, у **2015 році та I півріччі 2016 року** Мінсоцполітики, органами соціального захисту населення допускалися прорахунки як в організації обліку постраждалих громадян, так і в організації їх оздоровлення та закупівель путівок.

У 2015 році було закуплено 22437 санаторно-курортних путівок для постраждалих громадян, що становить 89,6 відс. від потреби. Фактично оздоровлено 20187 постраждалих громадян (80,6 відс. від заявленої потреби), з них громадян, віднесених до категорії 1, – 19724 чол. (81 відс.), дітей-інвалідів – 463 чол. (67,2 відсотка).

У 2015 році через неналежне та невчасне реагування структурними підрозділами соціального захисту населення на скарги постраждалих громадян щодо надання оздоровчими закладами неякісних послуг з лікування, невлаштування періоду оздоровлення внаслідок затягування процесу закупівлі путівок 2250 закуплених санаторно-курортних путівок (10 відс.) не були використані, з них 2093 путівки - для осіб, віднесених до категорії 1, 157 путівок – для дітей-інвалідів.

Найбільше закуплено і не використано путівок органами соціального захисту населення Житомирської, Черкаської, Київської областей і Департаментом соціальної політики Київської міської держадміністрації.

Оскільки у 2015 році не були закуплені путівки в повному обсязі, не забезпечено санаторно-курортним лікуванням громадян із захворюванням нервової системи з наслідками травм і захворювань хребта та спинного мозку.

Кабінетом Міністрів України Постановою № 968 встановлено середню вартість путівки для виплати у 2015 році грошової компенсації в сумі 360 грн, що становить лише 8,3 відс. середньої вартості санаторно-курортної путівки на лікування громадян, віднесених до категорії 1, і 3,8 відс. середньої вартості путівки для дітей-інвалідів.

3. ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САНАТОРНО-КУРОРТНОГО ЛІКУВАННЯ ГРОМАДЯН, ЯКІ ПОСТРАЖДАЛИ ВНАСЛІДОК ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ КАТАСТРОФИ

У 2015-2016 роках видатки на здійснення заходів для санаторно-курортного лікування постраждалих громадян здійснювалося в межах видатків, затверджених за КПКВК 2501200 «Соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» за напрямом використання бюджетних коштів «Оздоровлення громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи».

Законом України від 28.12.2014 № 80 «Про Державний бюджет України на 2015 році» (далі – Закон № 80) Мінсоцполітики, як головному розпоряднику бюджетних коштів та відповідальному виконавцю бюджетної програми за КПКВК 2501200 на 2015 рік, були затверджені бюджетні призначення за загальним фондом в обсязі 2146656,5 тис. гривень.

Законом України від 17.07.2015 № 648 «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2015 рік»», що набрав чинності з 14.08.2015, обсяг бюджетних призначень за КПКВК 2501200 зменшено до 2109853,5 тис. гривень.

Відповідно до розпоряджень Кабінету Міністрів України від 15.06.2015 № 596-р і від 08.09.2015 № 919-р, загальний обсяг бюджетних призначень за

КПКВК 2501200 зменшено до **2057112,4 тис. гривень**. Обсяг коштів за вищезазначеним напрямом **не змінився**.

Згідно з паспортом бюджетної програми на 2015 рік за КПКВК 2501200, затвердженим спільним наказом Мінсоцполітики та Мінфіну від 24.02.2015 № 211/227, головною метою використання бюджетних коштів визначено **забезпечення соціального захисту громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи**.

Паспорт бюджетної програм за КПКВК 2501200 на 2015 рік Мінфіном спільно з Мінсоцполітики затверджено з недотриманням вимог частини восьмої статті 20 Бюджетного кодексу України та пункту 6 розділу I Правил складання паспортів бюджетних програм та звітів про їх виконання, затверджених наказом Мінфіну від 29.12.2002 № 1098 «Про паспорти бюджетних програм»: термін затвердження паспорта бюджетної програми перевищує **45 днів** з дня набрання чинності законом про Державний бюджет України, що є **порушенням бюджетного законодавства** згідно із пунктом 17 статті 116 Бюджетного кодексу України.

Відповідно до паспорта, в межах бюджетної програми передбачалося здійснювати видатки за 12 напрямками. Обсяг коштів, передбачений у 2015 році на оплату санаторно-курортного лікування громадян, віднесених до категорії 1, та дітей-інвалідів, інвалідність яких пов'язана з Чорнобильською катастрофою, становив **112021,1 тис. грн**, що в **3,3 раза менше**, ніж визначена потреба за цим напрямом за розрахунками до бюджетного запиту (370 млн грн), що пов'язано із змінами до Закону № 796 у частині **кола осіб, яким гарантоване право на санаторно-курортне лікування**. На погашення кредиторської заборгованості за цим напрямом передбачалося **6,8 тис. гривень**.

Слід зазначити, що паспортом бюджетної програми за КПКВК 2501200 на 2015 рік **не визначено здійснення видатків на виплату компенсації за самостійне санаторно-курортне лікування**. Після прийняття Кабінетом Міністрів України розпорядження від 10.12.2015 № 1288-р «Про перерозподіл деяких видатків державного бюджету, передбачених Міністерству соціальної політики на 2015 рік» Мінсоцполітики листом від 22.12.2015 надіслало Мінфіну проекти змін до паспорта за КПКВК 2501200 і наказу про його затвердження щодо зменшення видатків на суму **180000 тис. грн**, у тому числі за напрямом «Оплата санаторно-курортного лікування громадянам, віднесених до категорії 1, та дітей-інвалідів, інвалідність яких пов'язана з Чорнобильською катастрофою» – на **21448,1 тис. гривень**.

Мінфіном у зв'язку із закінченням бюджетного періоду 2015 року проекти вищезазначених документів були повернені **без затвердження**, що є **порушенням вимог пункту 6 розділу I Правил складання паспортів бюджетних програм та звітів про їх виконання**¹³ (далі – Правила складання паспортів), згідно з яким паспорти бюджетних програм головного розпорядника затверджуються спільним наказом головного розпорядника та Мінфіну

¹³ Затвержені наказом Мінфіну від 29.12.2002 № 1098.

протягом двох тижнів, зокрема, після перерозподілу видатків за бюджетними програмами у межах загального обсягу бюджетних призначень, передбачених головному розпоряднику. Згідно з **пунктом 9** Правил складання паспортів, головний розпорядник забезпечує своєчасність затвердження паспортів бюджетних програм, достовірність і повноту інформації, що в них міститься.

Аудитом встановлено, що Мінсоцполітики проект змін до паспорта бюджетної програми за КПКВК 2501200 щодо перерозподілу видатків згідно з розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23.12.2015 № 1344-р на суму **82510,4 тис. грн**, у тому числі зменшення видатків на оплату санаторно-курортного лікування постраждалих громадян на суму **1055,5 тис. грн**, **взагалі не готувався, що є порушенням вимог пункту 10 розділу I Правил складання паспортів.**

Загальний обсяг бюджетних призначень на зазначені цілі з **урахуванням змін** у 2015 році становив **89517,5 тис. грн**, що на **22503,6 тис. грн**, або на **20,1 відс.**, **менше**, ніж передбачено паспортом бюджетної програми за визначеним напрямом. Із загальної суми бюджетних призначень **89487,5 тис. грн** (99,9 відс.) **розподілено регіонам**: на придбання путівок для лікування громадян, віднесених до категорії 1, та дітей-інвалідів, інвалідність яких пов'язана з Чорнобильською катастрофою, – **89473,5 тис. грн**, (99,9 відс.); на виплату компенсації – **7,2 тис. грн**; на погашення кредиторської заборгованості, що утворилася станом на 01.01.2015 за цим напрямом, – **6,8 тис. гривень**.

Аудитом встановлено, що у зв'язку з **неналежною організацією** санаторно-курортного лікування постраждалих громадян **Мінсоцполітики** протягом 2015 року **зменшено обсяги кошторисних призначень** структурним підрозділам соціального захисту населення облдержадміністрацій **на загальну суму 22543,1 тис. грн** (20,1 відс. початкових призначень), що є **неефективним управлінням** коштами державного бюджету за цим напрямом бюджетної програми.

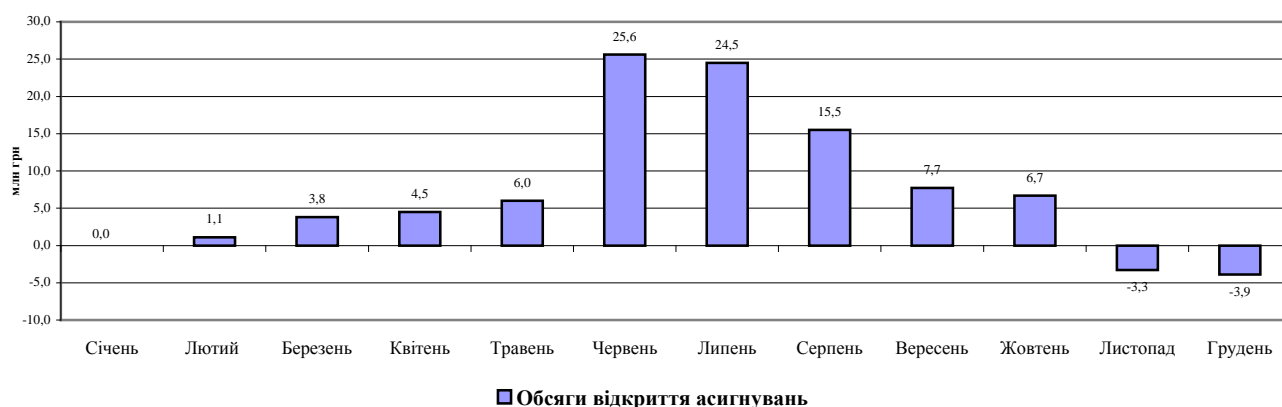
Довідково. Найбільше зменшено обсяги видатків Донецькій області – 2890,3 тис. грн (72,4 відс.), Вінницькій – 3437 тис. грн (53,7 відс.), Житомирській – 4556,2 тис. грн (31 відс.) і Дніпропетровській – 740 тис. грн (26,2 відсотка).

Виділення Мінсоцполітики асигнувань протягом 2015 року за КПКВК 2501200 здійснювалось з порушенням обсягів і термінів, визначених помісячним планом асигнувань, непропорційно (від 1076,6 тис. грн (1,2 відс.) у лютому до 25641,6 тис. грн (29,1 відс.) у червні).

Перший розподіл відкритих асигнувань за КПКВК 2501200 Мінсоцполітики здійснено органам соціального захисту населення **09.02.2015**. Надалі відкриття асигнувань Міністерством здебільшого здійснювалось у першій половині місяця у (з 1 по 12 число).

Динаміку розподілу обсягів бюджетних асигнувань Мінсоцполітики структурним підрозділам відображає діаграма.

Діаграма. Динаміка обсягів бюджетних асигнувань за КПКВК 2501200 у 2015 році

Загалом у 2015 році Мінсоцполітики відкрито асигнувань структурним підрозділам соціального захисту населення на загальну суму **88226,6 тис. грн**, з них **6,8 тис. грн** – на погашення кредиторської заборгованості за 2014 рік.

Станом на 01.01.2016 касові видатки органів соціального захисту населення за визначеним напрямом становили **83457,4 тис. грн**, або **94,6 відсотка**.

Найбільше видатків припадало на Київську обл. – 18987 тис. грн (22,8 відс.), м. Київ – 11469,3 тис. грн (13,7 відс.), Житомирську обл. – 9541,8 тис. грн (11,4 відс.) та Рівненську обл. – 8514,2 тис. грн (10,2 відсотка).

Інформація про надходження та використання коштів за напрямом, що аналізується, наведена в таблиці.

Надходження та використання коштів за напрямом «Оплата санаторно-курортного лікування громадянам, віднесених до категорії 1, дітей-інвалідів, інвалідність яких пов'язана з Чорнобильською катастрофою» за КПКВК 2501200 у 2015 році

тис. грн

Органи соціального захисту населення облдержадміністрацій і м. Києва	Затверджено асигнувань на рік	Виділено асигнувань	Касові видатки	Залишки невикористаних асигнувань, повернені до державного бюджету
1	2	3	4	5
Вінницька	2962,1	2962,1	2957,7	4,4
Волинська	3475,8	3475,8	3452,5	23,3
Дніпропетровська	2084,1	2084,1	1891,1	193,0
Донецька	1102,9	936,8	936,5	0,3
Житомирська	10140	9541,8	9541,8	0,0
Закарпатська	428,2	410,7	410,7	0,0
Запорізька	898,5	898,5	898,5	0,0
Івано-Франківська	857,5	857,5	852,1	5,4
Київська	19835,8	19835,8	18987	848,8
Кіровоградська	1118,6	1118,6	1118	0,6
Луганська	760,1	625,5	599	26,5
Львівська	1802,4	1802,4	1775,4	27,0
Миколаївська	370,4	362	329,6	32,4
Одеська	2123,3	2123,3	1286,9	836,4
Полтавська	2734,6	2670,4	2666,5	3,9
Рівненська	8977,5	8761,1	8514,2	246,9
Сумська	1077,7	1077,5	914,7	162,8

Продовження таблиці

1	2	3	4	5
Тернопільська	615,4	597	436,6	160,4
Харківська	4745,2	4724,0	4723,5	0,5
Херсонська	632,6	616,9	561,2	55,7
Хмельницька	1232,4	1232,4	1178,8	53,6
Черкаська	4626,9	4626,9	4626,9	0,0
Чернівецька	278	278	258,6	19,4
Чернігівська	3122,8	3122,8	3070,3	52,5
м. Київ (КМДА)	13484,7	13484,7	11469,3	2015,4
Всього по регіонах	89487,5	88226,6	83457,4	4769,2
Мінсоцполітики	30	0	0,0	0
Всього, у тому числі:	89517,5	88226,6	83457,4	4769,2
оплата санаторно-курортних путівок	89510,3	88219,4	83452,3	4767,1
виплата компенсації	7,2	7,2	5,1	2,1

Аудитом встановлено, що видатки на виплату компенсації за самостійне санаторно-курортне лікування у 2015 році становили **5,1 тис. грн**, що, враховуючи відсутність такого напрямку в паспорті бюджетної програми за КПКВК 2501200 на 2015 рік, згідно із статтею 119 Бюджетного кодексу України, є **нецільовим використанням бюджетних коштів**.

Довідково. Згідно із статтею 119 Бюджетного кодексу України, нецільовим використанням бюджетних коштів є їх витрачання на цілі, що не відповідають, зокрема, напрямкам використання бюджетних коштів, визначеним у паспорті бюджетної програми.

Залишки невикористаних відкритих асигнувань за цим напрямком бюджетної програми за КПКВК 2501200, повернені наприкінці 2015 року до державного бюджету, становили **4769,2 тис. грн**, або 5,4 відс. загального обсягу відкритих асигнувань (88226,6 тис. грн), що є **неефективним управлінням бюджетними коштами**.

Довідково. Найбільший обсяг залишків невикористаних асигнувань на реєстраційних рахунках у м. Києві (КМДА) – **2015,4 тис. грн**, (42,3 відс.), Київській області – **848,8 тис. грн**, (17,8 відс.), Одеській області – **836,4 тис. грн**, (17,5 відс. загальної суми залишків).

Аудитом встановлено, що **основними причинами утворення залишків** відкритих асигнувань у 2015 році були незадовільна та несвоєчасна організація органами соціального захисту процедури закупівлі санаторно-курортних путівок, внаслідок чого поширювалися відмови постраждалих від оздоровлення в осінньо-зимовий період, а також відмови за станом здоров'я, у зв'язку із сімейними обставинами, соціально-економічною ситуацією в країні тощо; економія коштів при проведенні процедур закупівель, а саме придбання путівок за найбільш економічно вигідними цінами тощо.

Дебіторська заборгованість станом на 01.01.2016 за напрямом «Оплата санаторно-курортного лікування громадян, віднесених до категорії 1, та дітей-інвалідів, інвалідність яких пов'язана з Чорнобильською катастрофою» становила **351,9 тис. грн**, з яких 34,7 тис. грн – прострочена заборгованість минулого року (нараховано санаторно-курортним закладам за невикористані путівки та ліжко-дні), 317,2 тис. грн повернено санаторіями до Департаменту соціальної політики виконавчого органу Київської міської ради (КМДА) за невикористані санаторно-курортні путівки; **кредиторська заборгованість**

становила **6,8 тис. грн** через несвоєчасне подання перевізником груп дітей, які повертались з оздоровлення наприкінці грудня 2014 року, до департаменту соціального захисту населення Київської облдержадміністрації документів на відшкодування.

Аудитом встановлено, що у 2015 році допущено **суттєве невиконання результативних показників** бюджетної програми за напрямом використання бюджетних коштів «Оздоровлення громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи», а саме:

– за даними звіту про виконання паспорта бюджетної програми за КПКВК 2501200, кількість санаторно-курортних путівок на лікування для громадян, віднесених до категорії 1 (*показник продукт у*), становила **19724 шт.**, або **81 відс.** від їх кількості, затвердженої у паспорті (24355), недовиконання – **4631 путівка**.

За інформацією Мінсоцполітики, це спричинено незадовільною організацією конкурсних торгів органами соціального захисту населення (**закуплено на 2446 путівок менше, ніж планувалось** на початок року); несвоєчасним проведенням процедури закупівлі деякими регіонами санаторно-курортних путівок (IV квартал 2015 року). Значна кількість постраждалих громадян **відмовилась оздоровлюватися в осінньо-зимовий період**. Крім того, проведено виплату 14 громадянам грошової компенсації за самостійне санаторно-курортне лікування відповідно до розмірів, затверджених Постановою № 968;

– кількість санаторно-курортних путівок на лікування для дітей-інвалідів, інвалідність яких пов'язана з Чорнобильською катастрофою (показник продукту), становила **463 шт.**, або **67,2 відс.** від їх кількості, визначеної у паспорті (689), недовиконання – **226 путівок**.

У зв'язку з несвоєчасним проведенням процедури закупівлі деякими органами соціального захисту населення санаторно-курортних путівок (IV квартал 2015 року) значна кількість батьків постраждалих дітей-інвалідів відмовилась відправляти їх на оздоровлення в осінньо-зимовий період;

– середня вартість санаторно-курортної путівки на лікування для постраждалих громадян, віднесених до категорії 1 (*показник ефективності*), становила **4055,4 грн**, або **93,6 відс.** від вартості, визначеної в паспорті (4333,3 гривні). Середня вартість санаторно-курортної путівки для лікування дітей-інвалідів, інвалідність яких пов'язана з Чорнобильською катастрофою, становила **7466,5 грн**, або **79,3 відс.** від вартості, визначеної в паспорті (9410,1 гривні). Економія в сумі **277,9 і 1943,6 грн** утворилася внаслідок закупівлі за результатами торгів путівок за меншу вартість, ніж планувалось;

– згідно зі звітом про виконання паспорта бюджетної програми, **показник забезпечення санаторно-курортним лікуванням** громадян, віднесених до категорії 1, та дітей-інвалідів, інвалідність яких пов'язана з Чорнобильською катастрофою, **становив 100 відсотків** (*показник якості*).

Аудитом встановлено **недостовірність наведених у звіті про виконання паспорта бюджетної програми за КПКВК 2501200 результативних показників за напрямом, що перевірявся**.

Відповідно до наказу Мінфіну від 10.12.2010 № 1536 «Про результативні показники бюджетної програми», головні розпорядники бюджетних коштів забезпечують достовірність результативних показників і точність їх розрахунку.

Так, за результатами аудиту встановлено, що фактично кількість закуплених путівок з урахуванням додаткових угод у 2015 році для постраждалих громадян становила **22437 шт.**, або **89,8 відс.** від потреби, у тому числі 21817 путівок – для громадян, віднесених до категорії 1, або 90 відс. від потреби, для дітей-інвалідів – 620 путівок, або 89 відсотків.

За даними звіту за формою «7-ВК», у 2015 році оздоровлено **20187 постраждалих осіб (80,6 відс. від потреби)**, з них постраждалих, віднесених до категорії 1, – 19724 чол. (81 відс.), дітей-інвалідів – 463 чол. (67,2 відсотка).

Таким чином, фактично показник забезпечення санаторно-курортним лікуванням постраждалих громадян, віднесених до категорії 1, та дітей-інвалідів у 2015 році становив **80,6 відс.** проти визначених звітом про виконання паспорта 100 відс., тобто невиконання становило **19 відс.**, а показник завищено на **19,4 відс. пункту.**

У порушення вимог статті 22 Бюджетного кодексу України та вимог наказу Мінфіну від 10.12.2010 № 1536 «Про результативні показники бюджетної програми» у 2015 році Мінсоцполітики не забезпечено підтвердження результативного показника бюджетної програми (якості) офіційною державною статистичною, фінансовою та іншою звітністю, даними бухгалтерського, статистичного та внутрішньогосподарського (управлінського) обліку, а також не запроваджено форми внутрішньогосподарського (управлінського) обліку для збору такої інформації.

На **2016 рік** Законом України від 25.12.2015 № 928 «Про Державний бюджет України на 2016 рік» (далі – Закон № 928) Мінсоцполітики за КПКВК 2501200 затверджені бюджетні призначення за загальним фондом в обсязі **1919662,5 тис. гривень.**

Згідно з розрахунком до бюджетного запиту за КПКВК 2501200 на 2016 рік, загальна потреба в коштах державного бюджету за напрямом «Оздоровлення громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» становила **125785,2 тис. гривень.**

Паспорт бюджетної програми на **2016 рік** за КПКВК 2501200 затверджено спільним наказом Мінсоцполітики та Мінфіну від **24.02.2016 № 178/207** з обсягом коштів у сумі **1919662,5 тис. грн** із порушенням терміну, визначеного частиною восьмою статті 20 Бюджетного кодексу України і пункту 6 Правил складання паспортів бюджетних програм та звітів про їх виконання, затверджених наказом Мінфіну від 29.12.2002 № 1098, що, згідно з пунктом 17 статті 116 Бюджетного кодексу України, є порушенням бюджетного законодавства.

Обсяг коштів, передбачений у паспорті на оплату санаторно-курортного лікування громадян, віднесених до категорії 1, та дітей-інвалідів, інвалідність

яких пов'язана з Чорнобильською катастрофою, і виплату грошової компенсації за самостійне санаторно-курортне лікування становив **123470,9 тис. гривень**. Таким чином, потреба в коштах державного бюджету за бюджетною програмою за КПКВК 2501200 у межах граничного обсягу видатків у 2016 році задоволена на **98,2 відсотка**.

Загальний обсяг бюджетних призначень за визначеним напрямом станом на **01.07.2016** з урахуванням змін становив **123471,3 тис. грн**, з яких **123462,3 тис. грн** (99,9 відс.) розподілено регіонам:

– на придбання путівок для лікування громадян, віднесених до категорії 1, та дітей-інвалідів, інвалідність яких пов'язана з Чорнобильською катастрофою, – **123461,9 тис. грн** (99,9 відс.);

– на виплату компенсації – **0,4 тис. гривень**. Залишки на рахунку Мінсоцполітики становили **9 тис. гривень**.

Аудитом встановлено, що виділення Мінсоцполітики асигнувань протягом I півріччя 2016 року, як і в попередньому році, за КПКВК 2501200 здійснювалось з порушенням обсягів і термінів, визначених помісячним планом асигнувань, непропорційно (від 1066,1 тис. грн, або 1,6 відс., до 36251,8 тис. грн, або 55,9 відс., обсягу на цей період), зокрема, у червні 2016 року спостерігалось значне збільшення асигнувань – 36251,8 тис. грн (55,9 відсотка).

Перший розподіл відкритих асигнувань за КПКВК 2501200 Мінсоцполітики органам соціального захисту населення здійснено **12.01.2016**. Загалом за січень – червень 2016 року Мінсоцполітики відкрито асигнувань на загальну суму **64857,8 тис. грн** (98,5 відс. передбаченого обсягу на цей період). Недофінансування становило **957,2 тис. гривень**.

Станом на 01.07.2016 касові видатки органів соціального захисту населення становили **22816,8 тис. грн**, або **35,2 відс.** наявного фінансового ресурсу (64857,8 тис. гривень).

Найбільше видатків припадало на м. Київ – 8944,2 тис. грн (39,2 відс.), Київську обл. – 3949 тис. грн (17,3 відс.), Харківську обл. – 3090,8 тис. грн (13,5 відсотка).

Таким чином, Мінсоцполітики і Мінфін у порушення вимог пункту 6 розділу I Правил складання паспортів у 2015 році не забезпечили протягом двох тижнів затвердження змін до паспорта бюджетної програми за КПКВК 2501200 у частині зменшення видатків за визначеним напрямом.

У порушення вимог наказу Мінфіну від 10.12.2010 № 1536 «Про результативні показники бюджетної програми», пункту 9 Правил складання паспортів Мінсоцполітики як головний розпорядник бюджетних коштів не забезпечило правильності розрахунків і достовірності результативних показників.

Постраждали громадяни, віднесені до категорії 1, та діти-інваліди у 2015 році фактично були забезпечені санаторно-курортним лікуванням на 80,6 відс. проти визначених звітом про виконання паспорта 100 відс., тобто невиконання становило 19 відсотків.

Внесення Мінсоцполітики до звіту про виконання паспорта бюджетної програми за КПКВК 2501200 за 2015 рік недостовірних даних щодо показника охоплення постраждалих осіб санаторно-курортним лікуванням, згідно із статтею 116 Бюджетного кодексу, є порушенням бюджетного законодавства.

Невикористання органами соціального захисту населення у 2015 році бюджетних коштів у сумі 22543,1 тис. грн (20,1 відс.) за напрямом «Оплата санаторно-курортного лікування громадян, віднесених до категорії 1, дітей-інвалідів, інвалідність яких пов'язана з Чорнобильською катастрофою» внаслідок неналежної організації процесу оздоровлення є неефективним плануванням та управлінням коштами державного бюджету за цим напрямом.

У зв'язку з відсутністю у Мінсоцполітики належного контролю за розпорядниками коштів нижчого рівня та через прогалини в організації санаторно-курортного лікування постраждалих громадян, у тому числі в регіонах, управління бюджетними коштами в загальній сумі 4769,2 тис. грн, які повернено наприкінці 2015 року до державного бюджету, було неефективним.

Паспортом бюджетної програми за КПКВК 2501200 на 2015 рік не визначено напряму використання бюджетних коштів на виплату компенсації за самостійне санаторно-курортне лікування.

Здійснення видатків на виплату компенсації за самостійне санаторно-курортне лікування у 2015 році в сумі 5,1 тис. грн, згідно із статтею 119 Бюджетного кодексу України, є нецільовим використанням бюджетних коштів.

4. РЕЗУЛЬТАТИ АУДИТУ ВИКОРИСТАННЯ КОШТІВ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ НА САНАТОРНО-КУРОРТНЕ ЛІКУВАННЯ ГРОМАДЯН, ЯКІ ПОСТРАЖДАЛИ ВНАСЛІДОК ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ КАТАСТРОФИ

За результатами проведеного аудиту в окремих областях встановлено, що в цілому Мінсоцполітики, органами з питань соціального захисту населення обласних, районних держадміністрацій, виконавчих органів міських рад та санаторно-курортними закладами в регіонах забезпечено організацію санаторно-курортного лікування постраждалих громадян та дотримання вимог Порядку № 261.

Водночас відсутність дієвого контролю Мінсоцполітики та організаційні прорахунки органів соціального захисту населення створювали проблеми із забезпеченням належного обліку заяв постраждалих осіб; проведенням процедур закупівель санаторно-курортних путівок та їх розподілом; дотриманням вимог нормативно-правових актів, що спричиняло надання послуг неналежної якості та призводило до неефективного управління бюджетними коштами.

Аудитом встановлено, що органами соціального захисту населення за відсутності належного контролю з боку Мінсоцполітики у 2015 році допускалися прорахунки **в організації обліку заяв** постраждалих громадян та потерпілих дітей на забезпечення санаторно-курортним лікуванням і **визначенні потреби в путівках і, відповідно, в обсягу бюджетних призначень на такі цілі.**

Так, органи соціального захисту населення Вінницької, Житомирської, Кіровоградської, Харківської областей у 2015 році **значно коригували** дані щодо **чисельності постраждалих осіб, які перебували на обліку для забезпечення санаторно-курортним лікуванням**, через арифметичні помилки; неврахування заяв громадян, які перебували на обліку у 2014 році і з незалежних причин не змогли отримати путівку; переоформлення документів для підтвердження категорії, зокрема, дітей-інвалідів, яким виповнилось 18 років; врахування заяв постраждалих, які надійшли після 15.10.2014, тощо:

➤ Департаментом соціального захисту населення **Вінницької** облдержадміністрації у 2015 році було **завищено потребу** в забезпеченні путівками на **710 осіб**, віднесених до категорії 1 (**майже в 2 рази**).

Фактично в черзі для отримання путівки перебувало **745 осіб**, віднесених до категорії 1, та **11 дітей-інвалідів** (заявлена потреба – 1455 осіб, віднесених до категорії 1, та 10 дітей-інвалідів). При цьому протягом 2015 року у Вінницькій області оздоровлено **692 особи**, віднесених до категорії 1, та **9 дітей-інвалідів**.

➤ Департаментом праці та соціального захисту населення **Житомирської** облдержадміністрації у 2015 році **збільшено потребу** в путівках на **609 шт. (на 19,3 відсотка)**. При цьому наприкінці року було **повернено 1286 невикористаних** санаторно-курортних путівок, або **34,2 відс. від закуплених**, з них **1166 путівок** – для лікування громадян, віднесених до категорії 1 (**32,8 відс.**), і **120 путівок** – для дітей-інвалідів (**58,5 відс. від закуплених**). Фактично у 2015 році у Житомирській області **оздоровлено 2479 постраждалих осіб (78,4 відс. від потреби)**, з них 2394 особи, віднесені до категорії 1 (80,7 відс.), та 85 дітей-інвалідів (43,6 відсотка).

Протягом I півріччя 2016 року структурні підрозділи соціального захисту населення облдержадміністрацій також коригували інформацію Мінсоцполітики щодо взятих на облік місцевими органами заяв від постраждалих громадян, внаслідок чого станом на 01.07.2016 загальна потреба в путівках Мінсоцполітики **збільшена** на 273 (до 25021 путівки):

- Департамент праці та соціального захисту населення **Житомирської** облдержадміністрації у зв'язку з допущеною арифметичною помилкою підрахунку кількості поданих заяв від громадян, віднесених до категорії 1, надав Мінсоцполітики уточнену інформацію та повідомив про збільшення потреби на **200 путівок**.

- Департамент соціального захисту населення **Черкаської** облдержадміністрації, проаналізувавши потребу в санаторно-курортних путівках, теж повідомив про збільшення потреби додатково на **73 санаторно-курортні путівки**.

- Управлінням праці та соціального захисту населення адміністрації Московського району **Харківської міської ради** у 2015 і в поточному періоді 2016 року **понад потребу**, визначену в паспорті бюджетної програми, закуплено путівок для 48 осіб на загальну суму **190,7 тис. грн**, у тому числі у 2015 році – для 23 осіб на загальну суму 91,4 тис. грн, I півріччі 2016 року – для 25 осіб на суму 99,3 тис. гривень. Додаткові путівки закуплені за рахунок економії коштів за результатами проведених процедур закупівель.

Зазначене свідчить про недоліки органів соціального захисту населення при обліку постраждалих громадян, які мають право на забезпечення санаторно-курортною путівкою на оздоровлення: зокрема, заяви громадян, які їх подали після 15 жовтня, **були включені, але не враховані в розрахунках до паспорта бюджетної програми на відповідний рік.**

➤ Аудитом встановлені непоодинокі випадки невідповідності санаторно-курортних закладів, до яких надавались путівки громадянам, закладам, що зазначалися громадянами в заявах при взятті на облік для отримання санаторно-курортної путівки. При цьому постраждалим пропонувалося право вільного вибору санаторно-курортного закладу згідно з профілем захворювання в санаторіях, з якими укладені договори на надання послуг із санаторно-курортного лікування.

У Житомирській області в поданій до Центру по організації, координації та фінансуванню оздоровлення потерпілого внаслідок Чорнобильської аварії населення області (далі – Центр) заяві громадянина К. від 01.09.2015 зазначено, що він бажає отримати путівку до санаторно-курортних закладів Миргорода, Дениші та Трускавця. Громадянину було видано путівку з 13.07.2016 по 30.07.2016 за № 5038 до санаторію «Курорти Приазов'я», м. Бердянськ, переможець торгів.

Громадянином К. у заяві від 14.10.2014 зазначено, що за медичними показниками йому потрібна путівка до санаторіїв Закарпаття та Прикарпаття. Однак громадянину К. запропоновано путівку з 11.08.2015 до санаторію «Авангард», м. Немирів Вінницької області, який був переможцем торгів за профілем «захворювання органів травлення».

Під час аудиту встановлено факти порушення вимог **Порядку № 261, інших нормативно-правових актів з питань аудиту.**

➤ У порушення пункту 2 Порядку № 261 організація оздоровлення постраждалих осіб **Житомирської області** здійснювалася Центром, який є **комунальною установою**, а не місцевим органом виконавчої влади чи органом місцевого самоврядування.

Довідково. Центр було створено ще у 1995 році з метою поліпшення якості організації санаторно-курортного лікування та відпочинку громадян. У 2006 році Центр підпорядковано¹⁴ головному управлінню праці та соціального захисту населення облдержадміністрації, він є комунальною установою, яка утримується за рахунок коштів

¹⁴ Розпорядження голови Житомирської облдержадміністрації від 08.09.2006 № 317.

обласного бюджету. Відповідно до положення про Центр¹⁵, **частина його завдань і функцій із забезпечення організації санаторно-курортного лікування та відпочинку постраждалих громадян дублюють функції департаменту праці та соціального захисту населення Житомирської облдержадміністрації.**

Прийом заяв від постраждалих осіб Житомирської області на санаторно-курортне лікування у 2015–2016 роках здійснювався як **Центром, так і окремими управліннями праці та соціального захисту населення районів та міст обласного значення Житомирської області**, що призводило до **завищення потреби** в кількості путівок для санаторно-курортного лікування постраждалих громадян.

При цьому наприкінці 2015 року в Житомирській області **повернено 1286 невикористаних путівок**, або майже **34,2 відс. закуплених**, з них **1166 путівок** – для лікування громадян, віднесених до категорії 1 (**32,8 відс.**), та **120 путівок** – для лікування дітей-інвалідів (**58,5 відс. від закуплених**).

Довідково. За інформацією Центру, у 2015 році від путівок відмовилось 848 громадян, що перебували на обліку, зокрема, у 233-х випадках громадяни відмовились від путівки у зв'язку із загостренням ситуації у зоні АТО; у 218 випадках – за сімейними обставинами; у 208 – через невідповідність сезону оздоровлення; у 59 – хотіли путівку для оздоровлення на морському узбережжі; у 51 – за станом здоров'я; у 20 – у зв'язку із відсутністю коштів на проїзд до санаторію.

Отже, залучення до процесу обліку постраждалих громадян **додаткової ланки**, а саме Центру, призвело до надання **недостовірних даних** щодо кількості заяв на забезпечення санаторно-курортним лікуванням та **прорахунків при визначенні потреби в путівках**.

➤ У порушення вимог пункту 18 Порядку № 261 управліннями праці та соціального захисту населення адміністрацій Московського та Індустріального районів **Харківської міської ради** у 2015 році з недодержанням термінів видачі путівок видано 49 путівок загальною вартістю **175,7 тис. гривень**.

➤ У порушення вимог абзацу 3 пункту 21 Порядку № 261 органами соціального захисту населення **Житомирської області** у 2015 році при проведенні розподілу санаторно-курортних путівок **акти про відмову** від запропонованих путівок **не складались**. Журнали обліку осіб для забезпечення путівкою на санаторно-курортне лікування не відповідали формі, затвердженій наказом Мінсоцполітики від 14.07.2015 № 729, зокрема, не містили відомостей про дату і номер акта про відмову від путівки, відмітки про повернення зворотного талона до путівки, про дату та номер рішення про зняття з обліку.

➤ У порушення **вимог пункту 2.2 розділу 2 Інструкції** про порядок обліку, зберігання, розподілу та видачі путівок до санаторно-курортних та інших лікувально-оздоровчих установ в органах праці та соціального захисту населення України, затвердженої наказом Мінсоцполітики від 25.12.1997 № 42, управліннями праці та соціального захисту населення адміністрації Індустріального району **Харківської міської ради** у 2015 році окремий облік санаторно-курортних путівок у розрізі лікувально-оздоровчих установ не

¹⁵ Затверджене розпорядженням голови Житомирської облдержадміністрації від 23.02.2004 № 41.

здійснювався, що **унеможливлювало забезпечення вільного вибору санаторно-курортного закладу відповідно до статей 20 і 30 Закону № 796.**

➤ У порушення вимог Порядку складання звіту за формою «7-ВК» розпорядники коштів нижчого рівня управління праці та соціального захисту населення адміністрацій Московського та Індустріального районів Харківської міської ради у II кварталі 2016 року надавали до департаменту соціального захисту населення Харківської обласної державної адміністрації звіти за формою «7-ВК», які містили недостовірні дані та **не підтверджувались даними бухгалтерського обліку** про кількість осіб, які фактично отримали пільгу.

За даними звітів форми «7-ВК», у I півріччі 2016 року оздоровлено **78 і 110 осіб** відповідно. Водночас, як встановлено аудитом, **фактично оздоровлено 35 і 56 осіб**, що на **43 та 54 особи** відповідно менше, ніж вказано у звіті форми «7-ВК» станом на 01.07.2016.

Аудитом встановлено, що відсутність досвіду проведення закупівлі путівок, низький рівень кваліфікації членів комітетів з конкурсних торгів, недостатній контроль і методичне забезпечення їх діяльності з боку Мінсоцполітики **призводили до проблем з проведенням в регіонах закупівлі та реалізації путівок.**

На практиці в повному обсязі не реалізується забезпечення визначеного статтями 20 і 30 Закону № 796 **права вільного вибору постраждалими громадянами санаторно-курортного закладу відповідного профілю, який має ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики.**

Так, враховуючи вимоги Закону № 1197, замовник послуг не має можливості визначити у документації конкурсних торгів конкретний оздоровчий заклад згідно з потребою всіх постраждалих громадян, тому під час проведення конкурсних торгів (за окремим лотом та відповідним профілем захворювання) переможцем може бути санаторно-курортний заклад, який **не задовольняє вибору всіх постраждалих громадян, що призводить до повернення путівок.**

➤ При проведенні процедури закупівлі послуг санаторно-курортного лікування для постраждалих осіб, а саме при визначенні предмета закупівлі та поділу його на лоти, **не було враховано повною мірою потребу громадян в санаторно-курортному лікуванні в розрізі регіонів України та профілів захворювання.**

Поділ предмета закупівлі на лоти за територіальним розміщенням санаторно-курортних закладів, зокрема, департаментами праці та соціального захисту населення Житомирської та Київської облдержадміністрацій був недостатньо обґрунтований, що в кінцевому підсумку призвело до обмеження прав частини постраждалих осіб щодо їх вільного вибору санаторно-курортного закладу.

У Житомирській області Г. відмовився від путівки за профілем захворювання кістково-м'язової системи до санаторію «Курорти Приазов'я», м. Бердянськ, оскільки в заяві зазначав санаторій «Лісова пісня», с. Гаївка, Шацький р-н Волинської області.

Громадянка Ц. відмовилася від запропонованої путівки до санаторію «Орізонт» Одеської області з 10.08.2015, оскільки у заяві зазначено: надати путівку до санаторію в м. Трускавець на червень-липень 2015 року. Згідно із зворотним талоном, Ц. оздоровлювалася з 26.08.2015 по 15.09.2015 в санаторії «Лісова пісня», Хмельницька область.

➤ За незначної чисельності бажаючих оздоровитися за окремим лотом і профілем захворювання (наприклад, за спинальним профілем захворювання) під час тендерної процедури **учасники зовсім не надають своїх пропозицій за цим лотом**, пояснюючи недоцільністю залучення медичного персоналу до такої незначної кількості осіб.

Так, у 2015 році в управлінні праці та соціального захисту населення Богуславської районної державної адміністрації Київської області на обліку для отримання путівок на оздоровлення за спинальним профілем захворювання перебували двоє громадян, постраждалих внаслідок аварії на ЧАЕС. У зв'язку з тим, що департаментом соціального захисту Київської облдержадміністрації **не було виділено путівок за цим профілем**, зазначеним особам запропонували путівки на оздоровлення за супутнім захворюванням, а саме з лікування нервової системи (санаторно-курортні заклади «Остреч», «Лісова пісня», «С. Лазо»), від яких вони відмовились через відсутність спеціального облаштування для спинальних хворих, а також через кількість днів оздоровлення (18 днів замість 35).

Аудитом встановлені **непоодинокі випадки надання неякісних послуг із санаторно-курортного лікування** внаслідок порушення умов укладених між органами соціального захисту та санаторно-курортними закладами договорів щодо надання таких послуг.

Одна з причин – укладання органами соціального захисту договорів з оздоровчими закладами **без визначення конкретного переліку послуг із санаторно-курортного лікування**. В окремих випадках перелік цих послуг **неповною мірою відповідав переліку**, визначеному документацією конкурсних торгів.

Перевіркою, проведеною в управліннях праці та соціального захисту населення адміністрацій Московського та Індустріального районів Харківської міської ради, встановлено, що укладання у 2015 році та I півріччі 2016 року договорів про закупівлю послуг за державні кошти за **невизначеності в них конкретного переліку послуг, зазначеного у змісті пропозиції конкурсних торгів**, позбавляє розпорядника бюджетних коштів права на відшкодування, у тому числі і в судовому порядку, вартості недоотриманих громадянином лікувальних послуг та харчування.

Під час перевірок оздоровчих закладів встановлено **факти передачі повноважень** з надання послуг іншим юридичним особам, що **не забезпечувало якості надання послуг**.

➤ Перевіркою у ТОВ «Санаторій «Феофанія» встановлено, що у 2015 році між департаментом соціального захисту населення Київської облдержадміністрації і ТОВ «Санаторій «Феофанія» за результатами відкритих

торгів укладено договір від **21.05.2015** про закупівлю за державні кошти **552** санаторно-курортних путівок для постраждалих громадян за профілем «захворювання органів травлення».

Довідково. Статут ТОВ «Санаторій «Феофанія» затверджено рішенням загальних зборів учасників санаторію і зареєстрований в Головіївській РДА в місті Києві від 01.03.2011. Ліцензія МОЗ України на медичну практику від 27.04.2011 дієсна з 07.04.2011.

Відповідно до договору оренди приміщення від 01.03.2011 № 01/03-11 між приватною особою (орендодавець) і ТОВ «Санаторій «Феофанія» (орендар), приміщення загальною площею 5981,2 м² передано орендарю в строкове платне володіння та користування. Орендна плата становить 7 тис. грн на місяць. Право власності на орендоване майно підтверджується рішеннями Ворошиловської райдержадміністрації м. Донецька від 27.12.1999.

Водночас через **18 днів** після укладання договору з департаментом санаторієм укладено договір від **08.06.2015** про надання послуг із санаторно-курортного лікування постраждалим громадянам із ДП ЛПК «Феофанія» НАН України.

Довідково. Статут ДП ЛПК «Феофанія» НАН України затверджений Президією НАН України 01.07.2014. Реєстраційною службою Головного управління юстиції у м. Києві 02.04.2014 зареєстровано свідоцтво про право власності на єдиний майновий комплекс ДП ЛПК «Феофанія» НАН України з державною формою власності та видано витяг з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно про реєстрацію права власності.

Свою діяльність ДП ЛПК «Феофанія» НАН України здійснює на підставі ліцензії МОЗ України на медичну практику, виданої 21.07.2015 (дієсна з 04.06.2015).

Тобто, згідно з наданими в ході аудиту документами, на час подання ТОВ «Санаторій «Феофанія» у 2015 році заявки на участь у відкритих торгах із закупівлі послуг санаторно-курортного лікування **право власності на майновий комплекс санаторію належало ДП ЛПК «Феофанія» НАН України.**

Аудитом встановлено, що у зв'язку з масовими відмовами у 2015 році від путівок до ТОВ «Санаторій «Феофанія» (через завчасне повернення постраждалих осіб додому, скарги та нарікання на умови проживання, погане харчування, відсутність належного лікування) департаментом соціального захисту населення Київської облдержадміністрації була утворена робоча група для здійснення перевірки надання послуг з лікування, умов проживання та харчування в санаторно-курортному закладі ТОВ «Санаторій «Феофанія».

Відповідна перевірка проведена **02.07.2015**, виявлено, що перелік послуг з лікування, які надаються постраждалим громадянам, **неповністю відповідає переліку, визначеному в документації конкурсних торгів ТОВ «Санаторій «Феофанія»:** відсутні послуги з надання процедури теплолікування (аплікації лікувальної грязі, гальваногрязь, електрофорична грязь). Крім того, приміщення, у яких надавалися послуги з лікування, були в **незадовільному стані.**

Однак **комісія не знайшла підстав для розірвання договору** та зробила висновок, що в цілому заклад відповідає вимогам і пропозиціям документації, рекомендувала поліпшити медичне обслуговування громадян і покращити технічний стан приміщень. У 2015 році в ТОВ «Санаторій «Феофанія» пройшли санаторно-курортне лікування **442 постраждалі особи.**

Проведеним аудитом у ТОВ «Санаторій «Феофанія» також встановлено, що у зв'язку з **достроковим вибуттям** до завершення терміну путівки із

санаторію 5 осіб не використано 52 ліжко-дні (**12,2 тис. грн**), які пред'явлені до оплати та оплачені департаментом соціального захисту населення Київської облдержадміністрації. На момент проведення аудиту ці кошти ТОВ «Санаторій «Феофанія» до департаменту **не повернені** (більш як півроку).

➤ У порушення **умов договорів**, укладених з ПрАТ СГК «Дніпро-Бескид» управліннями праці та соціального захисту населення Нікопольської міської ради Дніпропетровської області та Вінницької районної державної адміністрації Вінницької області, **здійснено попередню оплату** за путівки на оздоровлення осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, у сумі **48,6 і 12 тис. грн** відповідно.

➤ У порушення вимог пункту 4.6 укладених договорів департаментом соціального захисту населення Київської облдержадміністрації ні у 2015 році, ні протягом I півріччя 2016 року щоквартальне звіряння використання путівок із санаторно-курортними закладами не проводилось. Як наслідок, кошти загального фонду державного бюджету в сумі **12,2 і 15,3 тис. грн** відповідно **використані за фактично ненадані послуги**.

➤ ПАТ «Санаторно-готельний комплекс «Дніпро-Бескид» в актах з надання послуг у I півріччі 2016 року завищило фактичну вартість послуг на **15,3 тис. грн** від визначеної договором, у результаті департаментом ці кошти було зайво перераховано.

Водночас у порушення вимог статті 9 Закону України від 16.07.1999 № 996 «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та Порядку складання фінансової, бюджетної та іншої звітності розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів, затвердженого наказом Мінфіну від 24.01.2012 № 44, департаментом соціального захисту населення Київської облдержадміністрації дебіторська заборгованість у бухгалтерському обліку та в бюджетній звітності станом на 01.01.2016 і на 01.07.2016 у зазначених сумах не була відображена, що, згідно із статтею 116 Бюджетного кодексу, є порушенням бюджетного законодавства.

Довідково. ПАТ «Санаторно-готельний комплекс «Дніпро-Бескид» кошти в сумі 15,3 тис. грн відшкодовані шляхом зменшення заборгованості за надання послуг із санаторно-курортного лікування на користь департаменту в липні 2016 року.

Аудитом встановлено, що внаслідок затягування органами соціального захисту процедури закупівлі путівок оздоровлення постраждалих громадян **не відбулося у весняний період, частково – у літній**, при цьому найбільша кількість путівок видавалася **на осінньо-зимовий період**, що спричиняло **відмови від них**.

Санаторно-курортне лікування постраждалих громадян **м. Одеси** через затягування процедури закупівлі путівок здійснювалось в **осінньо-зимовий період 2015 року**, що **спричиняло незадоволення постраждалих та відмову від путівок**.

Довідково. У 2015 році комітетом з конкурсних торгів департаменту праці та соціального захисту населення Одеської міської ради рішенням від 21.04.2015 передбачена закупівля за процедурою відкритих торгів послуг лікувальних закладів (послуг із санаторно-курортного лікування громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи).

Після відповідного моніторингу предмет закупівлі розподілили на 22 лоти (204 путівки). Документацію конкурсних торгів зі змінами затверджено протоколом від **28.05.2015**. Рішенням комісії комітету з конкурсних торгів, відповідно до статті 30 Закону № 1197, відмінено процедуру закупівлі «Послуги лікувальних закладів» за 20 лотами, оскільки до участі в процедурі закупівлі **подано менше двох пропозицій**, а за лотом № 10 відхилені всі пропозиції конкурсних торгів. Фактично відкриті торги із закупівлі послуг лікувальних закладів (13 лотів – 204 путівки) відбулися **22.09.2015**. Укладено **три договори від 09.10.2015** з ДП «Клінічний санаторій «Лермонтовський» – 59 путівок; ДП «Санаторій «Поляна» – 71 путівка; ДП «Південь-Курорт-Сервіс» – 24 путівки.

Наприклад: департаментом праці та соціального захисту населення Житомирської облдержадміністрації планувалося закупити путівки для оздоровлення постраждалих у весняний період 2015 року – 408 осіб, 2016 року – 83 осіб, які не були оздоровлені в цей період. Відповідно до лікарських рекомендацій (ф. № 070 о), найбільшу кількість громадян планувалося оздоровити у **літній період** (1706 путівок), оздоровлено 886 осіб.

Договори з постачальниками послуг із санаторно-курортного лікування постраждалих громадян **Житомирської області** за результатами перших торгів укладені в червні 2015 року, з цього ж місяця розпочато отримання та видачу путівок для оздоровлення. Ці обставини **унеможливили оздоровлення постраждалих громадян у весняно-літній період**. У 2015 році найбільша кількість путівок була видана **на осінній період** (за потреби 996 путівок фактично оздоровлено 1403 особи).

З метою контролю за організацією санаторно-курортного лікування постраждалих громадян Мінсоцполітики здійснені відповідні візити до Вінницької, Житомирської, Київської, Рівненської областей. За їх результатами структурним підрозділам облдержадміністрацій надіслано аналіз стану організації оздоровлення постраждалих громадян, який свідчить, що **організація оздоровлення структурними підрозділами соціального захисту населення здійснювалася на неналежному рівні: прорахунки у визначенні потреби** призвели до неефективного використання коштів, зокрема, департаментом соціальної політики Вінницької облдержадміністрації завищено потребу в путівках майже у два рази, що спричинило невикористання більш як 3,6 млн грн бюджетних коштів.

Окремими департаментами соціального захисту населення облдержадміністрацій при проведенні процедури закупівлі послуг санаторно-курортного лікування **не враховано повною мірою потреби** громадян у розрізі регіонів України та профілів захворювання. Облік постраждалих громадян, які мають право на забезпечення санаторно-курортними путівками, здійснювався органами соціального захисту з **недотриманням вимог наказу Мінсоцполітики від 14.07.2015 № 729¹⁶**.

Довідково. Для запобігання порушенням під час проведення органами соціального захисту процедур із закупівлі Мінсоцполітики на початку 2016 року було проведено семінар на

¹⁶ Про затвердження форм документів з організації лікування осіб пільгових категорій для забезпечення їх санаторно-курортною путівкою структурними підрозділами соціального захисту населення.

тему «Аналіз проведення закупівлі послуг санаторно-курортного лікування для громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, розпорядниками коштів обласного та районного рівнів у 2015 році. Зміни законодавства у сфері державних закупівель та їх вплив на організацію роботи в зазначеному напрямку у 2016 році».

Для здійснення оцінки дотримання умов тендерних пропозицій щодо якості надання санаторно-курортних послуг, умов проживання, організації харчування Мінсоцполітики у 2015 – 2016 роках здійснювались моніторингові візити до санаторно-курортних закладів (відповідно до 7 і до 10 закладів).

Так, за результатами цих візитів Мінсоцполітики було виявлено невідповідність стану лікувально-діагностичної бази ТзОВ санаторію **«Карпатські зорі»** пропозиціям документації конкурсних торгів, через що якісними санаторно-курортними послугами в повному обсязі постраждали громадяни не могли бути забезпечені.

Аудитом встановлено, що **внутрішній аудит** оцінки ефективності, планування і виконання бюджетної програми за КПКВК 2501200 у 2014 – 2015 роках Мінсоцполітики протягом останніх п'яти років **не здійснювався**.

Таким чином, **відсутність дієвого контролю з боку Мінсоцполітики та організаційні прорахунки** призводили до проблем з проведенням органами соціального захисту в регіонах процедур закупівель.

Закупівля путівок здійснювалася без належного урахування потреби громадян у лікуванні за профілями медичних закладів, пори року, під час якої необхідно було провести лікування, а також не забезпечувалося права вільного вибору санаторно-курортного закладу, гарантоване громадянам чинним законодавством.

Недосконалість законодавства щодо закупівлі санаторно-курортних путівок для громадян, постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи, в частині неможливості визначити в документації конкурсних торгів конкретний оздоровчий заклад згідно з потребою постраждалих громадян негативно вплинула на організацію оздоровлення, як наслідок – значна кількість відмов від оздоровлення і повернення путівок до санаторіїв.

У порушення вимог пункту 6 Порядку № 261 облік постраждалих громадян Житомирської області здійснювався одночасно органами соціального захисту населення та уповноваженою Житомирською облдержадміністрацією комунальною установою, яка не є структурним підрозділом з питань соціального захисту населення районних державних адміністрацій і виконавчих органів міських рад, що призвело до значних організаційних прорахунків.

Вибірковими перевірками, проведеними під час аудиту, встановлені порушення договірних умов і вимог законодавства щодо законності використання коштів державного бюджету на загальну суму **88,1 тис. гривень**.

ВИСНОВКИ

1. Мінсоцполітики як центральним органом виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері соціального захисту згідно із Законом України від 28.02.91 № 796 «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» і Положенням про Міністерство соціальної політики України, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 17.06.2015 № 423, не забезпечено її реалізації у сфері санаторно-курортного лікування громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи. Органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування не забезпечено належної організації санаторно-курортного лікування постраждалих громадян, віднесених до категорії 1, та потерпілих дітей-інвалідів, яким встановлено інвалідність, пов'язану з Чорнобильською катастрофою.

Мінсоцполітики не забезпечено затвердження нового порядку забезпечення санаторно-курортними путівками постраждалих громадян у частині вільного вибору ними санаторно-курортного закладу відповідного профілю згідно із змінами 2013 року до Закону № 796.

Встановлена у 2015 році Кабінетом Міністрів України середня вартість грошової компенсації за самостійне санаторно-курортне лікування, яка становила лише 360 грн, або 8,3 відс. середньої вартості санаторно-курортної путівки для лікування громадян, віднесених до категорії 1, і 3,8 відс. – для дітей-інвалідів, не забезпечує права постраждалих громадян на отримання належної грошової компенсації за самостійне санаторно-курортне лікування.

Мінсоцполітики як головним розпорядником коштів бюджетної програми за КПКВК 2501200, органами соціального захисту населення облдержадміністрацій як розпорядниками бюджетних коштів нижчого рівня у 2015 році за повного фінансового забезпечення через неналежне управління бюджетними коштами в межах своїх повноважень **не забезпечено освоєння в повному обсязі асигнувань, виділених на санаторно-курортне лікування постраждалих громадян, віднесених до категорії 1, та потерпілих дітей-інвалідів, яким встановлено інвалідність, пов'язану з Чорнобильською катастрофою, і надання їм у повному обсязі послуг із санаторно-курортного лікування.**

Незважаючи на повне фінансове забезпечення потреби та фінансування заходів із санаторно-курортного лікування, із **24,3 тис. осіб**, віднесених до категорії 1, фактично проліковано **19,7 тис. осіб (80,6 відс.)**, а із **0,7 тис. потерпілих дітей**, інвалідність яких пов'язана з Чорнобильською катастрофою, проліковано **0,5 тис. дітей (67,2 відс.)**, які подали заяви на таке лікування.

Через незабезпечення органами соціального захисту **ефективної організації санаторно-курортного лікування постраждалих громадян і неналежний контроль з боку Мінсоцполітики з передбачених у 2015 році на такі цілі 112,1 млн грн асигнувань не використано 27,3 млн грн (24,4 відс.)**, з

яких **22,5 млн грн** були перерозподілені на інші напрями бюджетної програми, а **4,8 млн грн** наприкінці року повернені до державного бюджету. При цьому **5,1 тис. грн** на виплату грошової компенсації за самостійне санаторно-курортне лікування використані **не за цільовим призначенням**, оскільки такий напрям не передбачено паспортом бюджетної програми.

2. Нормативно-правове забезпечення використання коштів державного бюджету на санаторно-курортне лікування постраждалих громадян недосконале. Мінсоцполітики не забезпечено своєчасного прийняття змін до нормативно-правових актів, необхідних для реалізації Закону України від 28.12.2014 № 76 «Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких законодавчих актів України» з порушених питань.

З початку 2015 року нормативно-правове забезпечення санаторно-курортного лікування постраждалих громадян зазнало **суттєвих змін**. До Закону № 796 внесено зміни, якими **значно звужено коло постраждалих осіб, яким гарантовано право на санаторно-курортне лікування**.

Закупівля та оплата послуг із санаторно-курортного лікування постраждалих громадян через децентралізацію повноважень здійснюється **розпорядниками бюджетних коштів нижчого рівня**.

Аудитом встановлено, що механізм реалізації соціальних гарантій громадян, постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи, в частині забезпечення санаторно-курортним лікуванням є **недосконалим і не забезпечує повною мірою реалізації права постраждалих громадян на вільний вибір санаторно-курортного закладу відповідного профілю**.

2.1. Постанова Кабінету Міністрів України від 27.03.2013 № 261 «Деякі питання організації оздоровлення громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» **не була своєчасно приведена у відповідність із Законом № 796** (у редакції з 01.01.2015).

Зміни до Постанови № 261 набули чинності **через сім місяців** із дня набрання чинності Законом № 76, **тоді як прикінцевими положеннями визначений місячний строк**.

2.2. Нова редакція пункту 4 Порядку організації оздоровлення громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 27.03.2013 № 261 «Деякі питання організації оздоровлення громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи», згідно із постановою Кабінету Міністрів України від 17.07.2015 № 489 набрала чинності з **07.08.2015**, тоді як у Законі № 796 з урахуванням змін, внесених Законом України від 28.12.2014 № 76 «Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких законодавчих актів України», **коло осіб, що мають право на безоплатне забезпечення санаторно-курортними путівками або путівками на відпочинок, було визначено вже з 01.01.2015**.

2.3. Внесеними до Порядку № 261 змінами **зменшено термін перебування** в санаторно-курортному закладі постраждалих осіб із захворюваннями нервової

системи (з наслідками травм і захворюваннями хребта і спинного мозку) з 45 до 35 днів, що не поліпшує якості їх лікування.

2.4. Після внесених постановою Кабінету Міністрів України від 14.01.2015 № 8 змін до **Порядку № 261 на сьогодні він чітко не визначає періоду забезпечення путівкою постраждалих осіб, які подали заяви та були взяті на облік після 15 жовтня.**

2.5. Постанова Кабінету Міністрів України від 25.11.2015 № 968 «Про розмір середньої вартості путівки для виплати у 2015 році грошової компенсації за самостійне санаторно-курортне лікування особам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» через зволікання Мінсоцполітики з розробленням та узгодженням із заінтересованими органами її проекту була прийнята у кінці листопада і набула чинності 11.12.2015, тобто фактично наприкінці бюджетного року, що негативно вплинуло на можливість постраждалих осіб скористатися своїм правом на отримання цієї компенсації та на стан її виплати.

2.6. Мінсоцполітики через зволікання з розробленням та узгодженням із заінтересованими органами до цього часу не подано на розгляд Кабінету Міністрів України проекту нового порядку забезпечення санаторно-курортними путівками постраждалих громадян, який повинен визначати вільний вибір постраждалими санаторно-курортного закладу на виконання плану заходів, пов'язаних з 30-ми роковинами Чорнобильської катастрофи.

2.7. Розроблені Мінсоцполітики проекти підвищення розміру середньої вартості путівки для виплати грошової компенсації за самостійне санаторно-курортне лікування до рівня середньої вартості путівки в Україні, як це передбачено Законом № 796, не подані на розгляд Кабінету Міністрів України, зокрема, через непідтримку їх Мінфіном.

3. Організація Мінсоцполітики, органами соціального захисту населення санаторно-курортного лікування постраждалих громадян у 2015 році здійснювалася на неналежному рівні. Відсутність досвіду проведення закупівлі путівок, низький рівень кваліфікації членів комітетів з конкурсних торгів, недостатній контроль і методичне забезпечення їх діяльності з боку Мінсоцполітики негативно вплинули на ефективність процесу оздоровлення постраждалих громадян, призводили до проблем з проведенням у регіонах закупівлі та реалізації путівок.

3.1. Закупівля путівок органами соціального захисту із застосуванням процедури відкритих торгів (у 2015 році із застосуванням цієї процедури витрачено 86,1 відс. загальної суми коштів) через недосконалість законодавства в частині неможливості визначити у документації конкурсних торгів конкретний оздоровчий заклад не забезпечувала дотримання права вільного вибору постраждалими санаторно-курортного закладу, що їм гарантоване чинним законодавством. Як наслідок – відмови від оздоровлення та повернення путівок до санаторіїв.

Аудитом встановлено, що структурні підрозділи з питань соціального захисту населення Вінницької, Житомирської Київської та Рівненської

облдержадміністрацій при проведенні процедури закупівлі послуг із санаторно-курортного лікування не враховували повною мірою потреби громадян у розрізі регіонів оздоровлення та профілів захворювання.

3.2. У зв'язку з незадовільною організацією закупівлі послуг із санаторно-курортного лікування органами соціального захисту населення у 2015 році закуплено на 2557 путівок менше, ніж планувалось (89,8 відс. від потреби).

Через зволікання з проведенням процедури закупівлі та оскільки постраждалих громадян не влаштовував запропонований осінньо-зимовий період оздоровлення, а органи соціального захисту неналежно та невчасно реагували на скарги постраждалих громадян щодо надання оздоровчими закладами неякісних послуг з лікування, а також з інших причин у 2015 році **2250 путівок (10 відс. закуплених) не були використані**, з них **2093** путівки для осіб, віднесених до категорії 1, і **157** путівок для дітей-інвалідів.

Найбільше не використано закуплених путівок при організації оздоровлення у **Житомирській, Черкаській, Київській областях та в місті Києві.**

3.3. У 2015 році Мінсоцполітики, органами соціального захисту населення фактично не забезпечено санаторно-курортного лікування громадян із захворюванням нервової системи (наслідки травм і захворювань хребта та спинного мозку), оскільки не закуплено необхідної кількості путівок для лікування такого профілю захворювання.

3.4. Через затягування процесу закупівлі путівок оздоровлення постраждалих громадян не відбулося у весняний період, частково – у літній (ці періоди для оздоровлення рекомендовані лікарями), при цьому найбільша кількість путівок видавалася на осінньо-зимовий період, відповідно, від них відмовлялися.

3.5. Укладання розпорядниками бюджетних коштів з оздоровчими закладами договорів щодо надання послуг із санаторно-курортного лікування, коли не визначено їх конкретного переліку, зазначеного у змісті пропозиції конкурсних торгів, позбавляє розпорядника бюджетних коштів права на відшкодування, у тому числі і в судовому порядку, вартості недоотриманих постраждалим громадянином таких послуг.

4. Управління коштами державного бюджету за КПКВК 2501200 за напрямом «Оплата санаторно-курортного лікування громадян, віднесених до категорії 1, дітей-інвалідів, інвалідність яких пов'язана з Чорнобильською катастрофою» Мінсоцполітики та низкою облдержадміністрацій було недосконалим, що негативно позначилося на досягненні мети бюджетної програми, її результативних показників за цим напрямом та ефективності використання бюджетних коштів.

4.1. Внаслідок визначення необґрунтованої потреби в путівках на санаторно-курортне лікування постраждалих громадян, неналежної організації процесу їх закупівлі органами соціального захисту населення у 2015 році перерозподілено на інші напрями бюджетні кошти в сумі 22543,1 тис. грн

(20,1 відс.), що є неефективним плануванням та управлінням коштами державного бюджету за цим напрямом.

4.2. У зв'язку з відсутністю належного контролю за розпорядниками коштів нижчого рівня та прогалинами в організації санаторно-курортного лікування постраждалих громадян у 2015 році управління Мінсоцполітики бюджетними коштами (4769,2 тис. грн), які повернені наприкінці 2015 року до державного бюджету, було неефективним.

4.3. Паспортом бюджетної програми за КПКВК 2501200 на 2015 рік не визначено напряму використання бюджетних коштів на виплату компенсації за самостійне санаторно-курортне-лікування, фактично на цю мету здійснено 5,1 тис. грн видатків, що згідно із статтею 119 Бюджетного кодексу України є нецільовим використанням бюджетних коштів.

4.4. Через організаційні прорахунки Мінсоцполітики окремі органи виконавчої влади допустили невиконання результативних показників бюджетної програми.

Постраждалі громадяни, віднесені до категорії 1, та діти-інваліди у 2015 році фактично були забезпечені санаторно-курортним лікуванням на 80,6 відс., тоді як у звіті про виконання паспорта бюджетної програми зазначено стовідсоткове забезпечення, тобто невиконання становило 19,4 відс., а основний показник завищено на 19,4 відс. пункту.

4.5. Внесення Мінсоцполітики до звіту про виконання паспорта бюджетної програми за КПКВК 2501200 за 2015 рік недостовірних даних щодо показника охоплення постраждалих осіб санаторно-курортним лікуванням згідно із статтею 116 Бюджетного кодексу є порушенням бюджетного законодавства.

4.6. Внутрішній аудит ефективності використання коштів державного бюджету за КПКВК 2501200, зокрема за напрямом «Санаторно-курортне лікування громадян, віднесених до категорії 1, та дітей-інвалідів, інвалідність яких пов'язана з Чорнобильською катастрофою», Мінсоцполітики протягом останніх п'яти років не здійснювало.

ПРОПОЗИЦІЇ

За результатами аудиту вважаємо за доцільне:

1. Поінформувати Верховну Раду України про результати аудиту використання коштів, передбачених у державному бюджеті на санаторно-курортне лікування громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, для врахування під час удосконалення законодавства у сфері їх соціального захисту.

2. Відомості про результати аудиту у формі рішення надіслати Кабінету Міністрів України та рекомендувати, зокрема:

– проаналізувати проблеми у сфері санаторно-курортного лікування та оздоровлення осіб з інвалідністю, в тому числі громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, насамперед пов'язані із забезпеченням права громадян на вільний вибір санаторно-курортного закладу за відповідним

профілем або отримання належної грошової компенсації за самостійне санаторно-курортне лікування;

- вжити заходів щодо прийняття та впровадження порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті на санаторно-курортне лікування громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, що забезпечує виконання вимог Закону України від 28.02.91 № 796 «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи», зокрема, щодо права вільного вибору постраждалими громадянами санаторно-курортного закладу відповідного профілю;

- прискорити прийняття Кабінетом Міністрів України постанови «Про розмір середньої вартості путівки для виплати у 2016 році грошової компенсації за самостійне санаторно-курортне лікування особам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи», розглянувши можливість одержання постраждалими особами компенсації згідно із Законом № 796 у розмірі фактичної середньої вартості путівки;

3. Рішення Рахункової палати та Звіт про результати аудиту надіслати Міністерству соціальної політики України та рекомендувати:

- проаналізувати проблеми у сфері санаторно-курортного лікування та оздоровлення осіб з інвалідністю, в тому числі громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, насамперед пов'язані із забезпеченням права громадян на вільний вибір санаторно-курортного закладу за відповідним профілем або отримання належної грошової компенсації за самостійне санаторно-курортне лікування, і розглянути доцільність розроблення стратегії забезпечення санаторно-курортним лікуванням та оздоровленням осіб з інвалідністю, в тому числі громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи;

- прискорити подання Кабінету Міністрів України проекту постанови «Про деякі питання санаторно-курортного лікування та відпочинку громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» та вжити заходів щодо її затвердження;

- вжити заходів щодо термінового подання на розгляд Кабінету Міністрів України проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про розмір середньої вартості путівки для виплати у 2016 році грошової компенсації за самостійне санаторно-курортне лікування особам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи»;

- забезпечити обґрунтування потреби за відповідним напрямом бюджетної програми за КПКВК 2501200 на всіх рівнях управління;

- посилити організаційно-методичне забезпечення та контроль за забезпеченням розпорядниками нижчого рівня законного та ефективного використання коштів на санаторно-курортне лікування постраждалих громадян;

- рекомендувати розпорядникам бюджетних коштів визначати в договорах про закупівлю послуг із санаторно-курортного лікування за державні кошти, укладених з оздоровчими закладами, конкретний перелік таких послуг відповідно до змісту пропозицій конкурсних торгів;

- забезпечити дієвий внутрішній контроль за виконанням бюджетної програми за КПКВК 2501200 за зазначеним напрямом;
- вжити заходів щодо усунення виявлених порушень і недоліків та запобігання їм надалі.

Член Рахункової палати

В.І. Невідомий